

MAIG 1996 - ANY XIV - PREU 250 PTS - NÚM 53

Llum d'Oli

P O R R E R E S

*Oh vosaltres que un jorn entreu al temple,
no us deman per a mi ni una memòria,
mes, ah! gravau-hi lo que jo hi volia:
el nom de nostra pàtria!*

Miquel Costa i Llobera. *Horacianes*

Activitats ————— 4

Cas Frarins

Reportatge ————— 17

Esports ————— 34

Informació Local ————— 6

Cultura popular ————— 26

I a més... ————— 34

Entrevista ————— 8

Incineradora ————— 31

BAR CA SA VIUDA

Especialitats:
"Callos", frit i llengua

C/. d'en Veiet, 1 - Tel. 64 70 57 - PORRERES

BAR

Ca'n guillem

Llum d'Oli

MAIG 1996 - Nº 53
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita:
Agrupació Cultural de Porreres
Carrer Almoina, 67-1r.
Tel/Fax 64 71 86

Coordina:
Joana Mora i Cerdà

Consell de Redacció:
Gaspar Barceló i Barceló
Bernat Bauçà i Garau
Jaume Cerdà i Tomàs
Vicenç Mari i Sastre
Ferran Ribas i del Blanco
Bartomeu Servera i Sitjar

Col·laboradors/es:
Antoni Gornals "Pubil"
Camada Reial
Catalina Oliver i Riera
Catalina Rosselló i Ferrà
Damià Duràn i Jaume
Rafel Ferrà i Martorell
Gabriel Gomila
Grup d'Esplai
Grup Foganya
Jaume Taberner
Joan Barceló i Bauçà
Joan Oliva
Joan Sorell i Adrover
Magi Ferriol
Maria Barceló i Crespí
Pau Roca

Fotografia
Foto Vidal
Vicenç Mari i Sastre

Imprimeix
Planogràfica Balear, S.L.
Tel. 60 48 32

Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors

Les eufòries són bones, però, no cal confiar-nos

En aquests moments, sembla que la nostra llengua va per bon camí, de manera seriosa i sense voltar. Moltes són les raons que ens ajuden a pensar d'aquesta manera: a nivell estatal, sembla que les influències nacionalistes del Sr. Pujol poden ser molt importants, les quals la nostra Comunitat Autònoma hauria d'aprofitar en tots els sentits: econòmics, culturals, socials, unitat de la llengua...

A la Comunitat Autònoma, sembla com si en pocs mesos haguessin tornat pastar molta de gent, el fort impuls que ha donat el president Soler a favor de la normalització lingüística ha fet canviar més d'un, però, de vegades és molt bo de fer canviar jaquetes cap a un lloc o cap a l'altre.

A Porreres també podem estar contents ja que ens podrem beneficiar d'haver estat inclosos en el pla pilot del Govern Balear per a la Normalització Lingüística mitjançant el qual ens arribaran més de vuit milions de pessetes. Sens dubte, aquest esdeveniment pot servir per millorar la situació actual, perquè anar pels carrers del poble en català sigui un fet usual, normal i no una excepció com fins ara.

Tot el que hem esmentat abans, juntament amb el fet d'haver aparegut per primera vegada a les nostres illes un diari en la nostra pròpia llengua, *Diari de Balears*, fan que mirem les coses amb més optimisme.

Però, no dubteu que tot això que ara ens sembla extraordinari es pot esvaïr si ens adormim, si ens confiam i si badam, com tenim per costum de fer, perquè no dubteu que hi ha un ampli sector de gent que faria una bulla si això fracassàs.

A nivell estatal, no ens hi podem adormir, hem d'aprofitar aquesta empenta nacionalista tant com els altres o més; a la Comunitat Autònoma, el Sr. Soler rep tants d'atacs precisament pel simple fet de voler dur a terme el que totes les forces polítiques, sense excepcions, varen aprovar (el Decret 100/1990, que regula l'ús de les llengües oficials) i que el Sr. Canyelles no va voler aplicar mai.

A Porreres, esperam i desitjam que aquests milions siguin ben aprofitats i que realment rompin amb la castellanització de la retolació de nous comerços i cartells amb el suport de l'Ajuntament.

Tot això plegat fa que no ens poguem dormir i el proper dia 18 tots els porrerencs tenim una cita i quasi una obligació: participar de forma activa en el Correllengua. Enguany, per primera vegada, passarà pel nostre poble el proper dissabte dia 18 al dematí i l'horabaixa, a Ciutat, tindrà lloc la gran manifestació que han organitzat quasi la totalitat d'entitats civiques, socials, culturals, esportives i polítiques de les nostres illes; ens hem de moure, no podem quedar aturats, hem d'aprofitar el moment.

IV Cicle de Lliçons

PRESENTACIÓ DE L'AUDIOVISUAL *CORRELENGUA-95*

El IV Cicle de Lliçons segueix amb el seu programa. El passat dia 16 de març Bartomeu Martí i Pere Muñoz presentaren el vídeo del "CORRELENGUA-95" al local de l'Agrupació Cultural. Aquest fet ens animà i ens donà coratge per demanar als organitzadors de dit esdeveniment la possibilitat de que el Correlengua-96 passés per Porreres. A hores d'ara, després de fer les oportunes gestions esteim preparant, a marxés forçades, l'acte que tindrà lloc dia 18 de maig a Porreres amb l'arribada i recepció de la Flama al nostre poble.

El Glosat i les Cançons de Picat

EL Sr. Miquel Sbert amb la seva lliçó sobre el Glosat i les Cançons de Picat tingué entusiasmat al nombrós públic al llarg de quasi hora i mitja. Les gloses i cançons, de temàtica molt diversa, foren llegides i explicades pel Sr. Sbert amb gràcia i entusiasme, la qual cosa provocà més d'una rialla entre els assistents. Va ser una vetllada molt agradable.

Sopar de Quaresma

El passat dia 29 de març es celebrà el tradicional **SOPAR DE QUARESMA** amb la lliçó corresponent. Enguany, com ja estava anunciat, el tema escollit pel conferenciant Sr. **Antoni Contreras** fou "*L'Origen Medieval de la Cuina de Quaresma Mallorquina*". Degut a problemes personals del conferenciant, el Sr. Contreras no pogué assistir a l'acte, però va tenir el detall i l'amabilitat d'enviar la conferència escrita, la qual cosa, i gràcies a Maria Barceló i Crespi, poguérem assabentar-nos de detalls i coses curioses sobre la nostra cuina de quaresma. El sopar, amb una seixantena de comensals, fou preparat per Catalina Trobat amb receptes medievals facilitades per el Sr. Contreras. El menú estava format pels següents plats:

Cocarrois de ceba. Coca de verdura.
Caragols farcits.
Escabetx de mussola
Formatge torrador amb codonyat
Vins de Petra i de Porreres.

Des d'aquí volem donar les gràcies a Miquel Aguiló i als seus companys per la seva ajuda en el parament de les taules i pel seu servei al llarg de tot el sopar. També agrair a totes aquelles persones

que desinteressadament ens ajudaren a preparar i elaborar els plats i al Sr. Bartomeu Gil, director del CP Escola Nova per l'utilització de dites dependències.

Actuació a Porreres de Biel Majoral

EL passat divendres dia 12 d'abril va actuar a l'Auditori Municipal de Porreres **Biel Majoral**. Acompanyat dels seus excel·lents músics, va interpretar tonades, romanços i cançons de brega *la mala herba, jo sóc català, Sa Madona, Na Roseta,...*entre d'altres. L'acte va ser organitzat per l'Agrupació Cultural i el Grup d'Esplai en els actes del 25 i del 15 aniversari respectivament.

Porreres Ràdio

Després d'haver passat uns mesos intentant adequar una nova sala per ubicar-hi l'emissora de PORRERES-RÀDIO, ara ja es troba en condicions de poder emetre sense perills. Si sintonitzau la freqüència modulada 107.2 del vostre dial trobareu l'actualitat porrerenca que vos ofereix cada dia de dilluns a dissabte en Mateu Roig. El programa "Cita a les 10" que realitza en Mateu s'emeta a partir de les 10 hores fins a les 13 hores amb un contingut molt variat: informació, música, discs dedicats, anuncis, informació de les activitats de les diferents entitats culturals, esportistes, religioses... concursos, endevinalles etc..

Els dissabtes de les 13 a 14 hores Catalina Nadal s'estrena amb el programa "Ràdio Penya".

Aprofitam aquestes planes per agrair a totes aquestes persones que amb les seves aportacions fan possible la realització d'aquests programes:

Guillem Vanrell, Pep Martorell, AGITEL, Mª Lluïsa Fernández Bermúdez, Margalida Piña, Jaume Garí, Agnès i Catalina Pistola, Guillem Grimalt, Antoni Gornals, Confraria de la Santa Faç, Restaurant *Es Centro*, Maria Màs, Farmàcia Sas-

tre, *Pasteleria Avenida*, Antònia Mª Servera, Margalida Sitjar, Jaume Cerdà, Antoni Sampol, Maria Rosselló, Supermercat SPAR, Miquel Blanch Garí, Coloma Bauçà, Si voleu posar-vos en contacte amb Porreres-Ràdio per fer algun programa o simplement per participar, ho podeu fer cridant al telèfon-contestador-fax 647186.

Escacs

El passat dissabte dia 4 de maig va concloure el Campionat de Mallorca per equips d'escacs amb la participació de dos equips de l'Agrupació Cultural de Porreres.

L'equip "B" que disputava el campionat en la segona categoria, va tenir que lluitar fins l'últim moment per no perdre la categoria. Després d'un començament irregular on tant sols es conseguiren alguns empats, es va haver de fer un esforç important per part de tots els jugadors per millorar els resultats i assegurar-se la categoria. A l'última ronda amb un nou empat davant el Gènova, equip que fins a les hores havia lluitat per l'ascens, s'assegurà la permanència.

L'equip "A" a l'inrevés que el "B" va realitzar un bon campionat en la primera categoria. Fins a les tres darreres rondes estava en llocs d'ascens de categoria, però degut a les absències en els jugadors titulars i intentar reforçar l'equip "B" es va perdre una bona oportunitat de assolir l'ascens de categoria.

Trobada de revistes de la Premsa Forana

El passat 16 de març es va celebrar a la seu de la revista FENT CARRERANY una trobada de revistes de l'Associació de la Premsa Forana. La idea era intercanviar impressions i maneres de fer feina. La utilització dels diversos sistemes informàtics, així com la manera de confeccionar una revista varen ser els punts que es tractaren, tot per tal de millorar la qualitat de les diverses publicacions presents a la Trobada.

A les 10 del matí es trobaren a la Plaça des Pou de Maria, delegacions de les revistes: Ariany, Llum d'Oli (Porreres), Flor de Card (Sant Llorenç), Veu de Sóller, Cala Millor-7 (Son Servera), Udol (Llubí), Santa Margalida, Mel i Sucre (Sant Joan), Dies i Coses (Calonge), Bona Pau (Montuiri) i els de Fent Carrerany de Maria que actuaren d'amfitrions. Després varen anar al lloc on la gent de Maria confecciona la seva revista i se'ls va mostrar l'equip informàtic que permet la seva elaboració. El processador de textos utilitzat, el sistema d'emmagatzemar imatges, etc. foren alguns dels temes que es van veure durant la trobada. Després de la reunió de feina tots els presents feren cap al restaurant Ses Tarragones, on remataren la feina amb un bon arròs brut i una cuixa de mè de primera qualitat. Els vinets de Petra també foren presents a la Trobada. No cal dir que la jornada, a pesar del mal temps, va ser ben profitosa.

Itinerari botànic

Joan Sorell i Juan va ser el guia i mestre de l'itinerari botànic pel terme de Porreres que es realitzà el dia 28 d'abril. Dit recorregut, inclòs dins el IV CICLE DE LLIÇONS comptà amb l'assistència d'una vintena de persones entre grans i petits. Enguany poguérem conèixer amb més detall la zona compresa entre es Pou de Sa Carrera, es Putxet, Son Oms, Son Mainou i Son Mora.

El món de les rondalles

El passat dissabte 4 de maig i a les 21 hores, el Dr. Josep Grimalt i Jaume Guiscafré ens delitaren amb una lliçó que versà sobre les Rondalles Mallorquines, assistint-hi una trentena de persones. No cal dir l'oportunitat d'aquesta lliçó, ja que com tots sabeu, enguany es commemora el cente-

nari de la primera publicació de l'aplec de Rondalles Mallorquines a càrrec de Mn. Antoni M. Alcover i Sureda.

Properes activitats

- **Dissabte, 18 de maig.-** El CORRELENGUA-96 passarà per Porreres.

- **Diumenge, 26 de maig.-** RECORREGUT PREHISTÒRIC pel terme de Porreres a càrrec de Rafel Ferrà i Martorell. Concentració a les 9'30 hores a Sa Plaça.

- **Divendres, 31 maig.-** Conferència sobre *Els grans propietaris porrerencs durant l'Edat Moderna* a càrrec de Bartomeu Servera i Sitjar. A les 21 hores al local social. Aquesta lliçó inicialment tenia data del dissabte 1 de juny.

- **Dissabte, 15 de juny.-** AUDIOVISUAL SOBRE LES CASES DE NEU I PARET SECA a càrrec d'Arnau Amer Sastre i Pere A. Segura Cortés.

- **Dissabte, 29 de juny.-** SOPAR-

FESTA per commemorar el 25 Aniversari de l'Agrupació així com la Cloenda del IV CICLE DE LLIÇONS. Més endavant rebreu informació més detallada.

El Correllengua-96 passarà per Porreres.

El proper dissabte 18 de maig, la flama per la llengua recorrerà el nostre terme municipal des d'Es Monjos fins el Molí d'en Panada, passant per dins la Vila. A nivell local, l'organització d'aquest esdevenimen serà a càrrec de l'Agrupació Cultural, que es posà en contacte amb la resta d'entitats porrerencs i amb l'ajuntament per tal demanar el seu suport i col.laboració. Sebastià Melià Mora serà l'encarregat de llegir el manifest per la llengua a Sa Plaça. Ens agradaria que el poble de Porreres rebés amb il·lusió la Flama de la llengua i fos un dels municipis de Mallorca amb més participació. Animau-vos !

Vine a córrer per la llengua, participa-hi !
 17 i 18 de maig

CORRELENGUA

1996 Volem viure en català

<p>Columna Llevant Dia 17: Capdepera, Artà, Sant Jorero, Manacor, Felis, Vilatorrada. Dia 18: Felanitx, Cançons, Porreres, Manacor, Algaida, Santa Eugènia, Marratxí, Palma.</p>	<p>Columna Tramuntana Dia 17: Sa Pobla, Sineu, Inca, Campanet, Búrcia, sa Pobla, Mora, Sineu, Algorfa, Utiel. Dia 18: Móra de la Serra, Sineu, Castells, Sineu, Binissalem, Canals, Santa Maria, Palma.</p>	<p>Columna Valldeмосsa Dia 18: Valldemossa, l'Esporçador, Felanitx, San Sadoni, Palma. Columna Internet Mallorca, Ciutat de Mèxic, Uruguai, Orono, Còlora, etc.</p>	<p>Informació i inscripcions: Impremta: 1 punt 2º Palma. Tel. 722799 - 714857 Fax: 714285. e-mail: press.mallorca@gruparribes.net Es farà entrega d'una cartolina commemorativa. Donació: 500 pts.</p>
---	--	--	--

FINAL A PALMA, DIA 18 A LES 18:00, A LA PLACA MAJOR

Ho organitzem: **FB en llavors**

25 anys d'agrupació

1974

L'Agrupació es va fer soci Protector del Patronat de la Universitat Balear, pagant una quota anual de 3000 pessetes.

- Membre fundador del Patronat de l'Escola de Música de Porreres.

- A l'assemblea general de socis que es celebrà dia 1 d'octubre, a més d'assistir-hi un bon grapat de socis i sòcies, també comptà amb la presència inesperada d'una parella de la guàrdia civil.

- Demana permís a l'Ajuntament per ensenyar la *llengua nativa* als nins de les escoles.

Activitats: Conferència de Gabriel Janer Manila. Exposició col·lectiva de pintura d'artistes locals. I Torneig d'escacs. II Concurs de fotografia. Venda de llibres (Dia del Llibre). Excursions. Sopar de germanor amb l'actuació del grup folk "Els Companys".

1975

Activitats: Mostra de pintura de Guillem Torres. Recital de música folk. Ball de vestits d'època a la Sala Sermi el dia 11 de febrer. Assaig de l'obra de Joan Mas *Ca Nostra*. Preparació de la reedició del llibre *Notícies històriques del Santuario de Montesión de Porreres*

de Joan Feliu. Tercer concurs de fotografia.

1976

- Dimissió dels vocals de la Junta: Miquel Barceló Mas, Bartomeu Barceló Picornell, vice-president i secretari respectivament. La Junta cridà per cobrir les places a Jaume Mesquida Oliver i a Joan Melià Garí. Cobrint les funcions de secretari Sebastià Melià Mora.

- L'entitat dóna les gràcies als encarregats de la secció d'escacs Joan Barceló Bauçà i Diego Toledo Ferrer.

- L'Ajuntament contesta la carta de sol·licitud de l'Agrupació per l'ensenyament de la nostra llengua als nins i nines de les escoles: *esperar a que se publiquen las disposiciones legales de referencia, en base a un mínimo de prudencia política... atemperar su conducta ateniéndose al contenido de las mismas.*

Activitats: Tercer torneig d'escacs per aficionats. Primera campanya de promoció dels escacs amb la col·laboració de les escoles de la Vila, entre d'altres. Xerrades d'informació cinematogràfica.

Incidents: A la conferència que es realitzà al Centre d'Acció Catòlica, a càrrec dels srs. Marc Verger i Antoni Tarabini, baix el títol *Futbol i Societat*, es produïren certs incidents provocats per un grup de persones que volgueren polititzar l'acte.

Dimissions: A l'Assemblea General Ordinària de socis/es de dia 1 d'octubre de 1976 Esteve Ribas presenta la seva dimissió com a tresorer.

Renovació de càrrecs: Surten elegits les següents persones per cobrir els càrrecs de president, vice-president i secretari-tresorer:

President- Joan Sorell Juan
Vice-president- Maria Barceló i Crespí
Secretari-tresorer- Bartomeu Juan Picornell

1977

Activitats: L'Agrupació col·labora amb el Cau de Jovent en el muntatge de l'obra *El Retaule del Flautista*.

- Per Sant Roc representació de l'obra de teatre *Així és el Món* a càrrec del grup de l'Agrupació.

- Curset de *mallorquí* donat per Maria Barceló i Crespí.

- II Festa Pagesa.

- Teresetes a càrrec del grup L'Estornell.

- Setmana de Sa Fira: Xerrada sobre Autonomia a càrrec de Llorenç Capellà. Conferència sobre Gabriel Alomar a càrrec de Sebastià Serra, entre altres actes.

L'agrupació i els seus Presidents (IV)

Rafel Ferrà i Martorell
Joana Mora i Cerdà

de comunicació per arribar a la gent i estimular la participació.

Es realitzaren moltes activitats entre les quals podria destacar les excursions, els sis viatges culturals i gastronòmics i dins aquests en especial l'agermanament iniciat amb el poble català de Porrera. També hi ha les festes pageses de Santa Catalina, els torneigs d'es-cacs, les setmanes culturals de Sa Fira, la participació en les festes del Carrer de l'Almoina i Carnestoltes durant els Darrers Dies. L'edició i/o col·laboració de tres publicacions, la convocatòria d'un premi literari i de recerca, teatre, exposicions, concerts de rock, recitals ...

Vull destacar igualment que l'entitat va romandre oberta a les organitzacions que ens varen escollir per celebrar-hi diferents trobades. Tot plegat, eren actuacions orientades a fer de l'AC de Porreres una entitat capdavantera a nivell local, amb capacitat per respondre al repte dels nous temps democràtics i sense perdre els trets d'identitat.

He de reconèixer que a vegades vàrem - i vaig - cometre errors, produïts per la forta empena de les iniciatives de dinamització cultural. Amb això, el funcionament organitzatiu intern a vegades se'n va ressentir. El període havia d'haver estat més curt. No varen ser uns anys perduts, sinó tot al contrari: va ser una etapa d'avanç per la nostra cultura.

P.- Durant aquest temps el butlletí de l'Agrupació, el Llum d'Oli, es va consolidar com a vehicle de comunicació més enllà de l'àmbit dels socis.

Va ser difícil mantenir viva aquesta revista? Amb quins ajuts es comptava?.

R. Mantenir una publicació com la que vàrem enllestir i a més donar-li continuïtat és molt difícil. Per començar, es requereix un equip de gent que gairebé no faci altra cosa. La part més complicada era la publicitat, la qüestió econòmica i la distribució. Els escrits, tot i que no surten tots sols, no donaven gaire problemes. El que es va publicar, a vegades, sí que donà qualche maldecap. Però, fins i tot, a això hi arribes a agafar-li call...

Els ajuts oficials foren ben escassos. La revista es mantenia de les vendes, la publicitat i els subscriptors. També alguna ajuda particular. A nivell administratiu era un desastre: pagàvem primer i llavors havíem d'intentar cobrar. Mai vàrem treure tot el que hi posàrem...

P. Una de les activitats que durant aquells anys es preparava amb més il·lusió era la Festa Pagesa. Avui ha desaparegut després d'uns anys de debilitament progressiu. Quin són, segons el teu parèixer, els motius que la Festa Pagesa, que es va mantenir tants d'anys, hagi deixat d'interessar?

R. Personalment no crec que la Festa Pagesa hagi deixat d'interessar. El que passa, potser, és que la gent sempre espera alguna novetat, noves idees. A les festes sem-

Joan Barceló i Bauçà, un inquiet per la cultura, fou el president de l'entitat durant una dècada (1982-1992). Destacaren les actuacions orientades a fer de l'Agrupació Cultural de Porreres una entitat capdavantera a nivell local: amb la creació de Porreres Ràdio, l'organització de viatges culturals i gastronòmics i la consolidació de la secció d'es-cacs de l'entitat.

Pregunta.- Vares presidir l'Agrupació Cultural durant tota una dècada i les entitats, com les persones, van evolucionant amb el temps. En quin sentit ho va fer l'Agrupació?

Resposta.- Bé, fer un balanç de l'evolució experimentada al llarg de deu anys, pel que fa a una activitat cultural, sempre és complex. I més en un període de tants de canvis. Mitjançant el *Llum d'Oli* primer i després amb la ràdio vàrem tractar de dotar a l'entitat de bons mitjans

pre hi va haver anys magres entre anys bons. Ningú no podrà discutir que quan arriba Santa Catalina no sia un bon temps per fer un fogueró i encendre un binerbo. Si partim d'aquesta base, tots els altres ingredients han de ser per vestir i millorar el producte. Crec que per Sant Antoni vàrem demostrar que amb un poc de foc i un poc de música la gent té capacitat d'envoltar les flames, encara que faci molt de fred i sigui un dia feiner i tot.

P.- L'única emissora de ràdio que ha tengut Porreres es va instal·lar dins el local de l'Agrupació. Com va ser la història del naixement de Porreres Ràdio?

R.- Bé, seria llarg de contestar a aquesta pregunta i potser fer-ho extensament requerirà una ocasió aposta. La ràdio va néixer després d'una primera experiència l'any 1985 en el principi de l'esclafit radiofònic local a Mallorca i a tot l'Estat. Es va poder disposar de l'equip bàsic per poder emetre i amb molts d'entrebancs legals això es va aconseguir. La història té una dotzena de noms propis que algun dia hauran de rebre la menció corresponent, just pel fet d'haver-ho fet possible i haver-ne estat els pioners. A la ràdio se l'ha de treballar, és efímera i requereix molta dedicació. Malgrat que no era aquesta intenció va substituir el

Llum d'Oli, si més no en l'ocupació informativa dels que havien de fer una cosa i l'altra. Els nivells d'acceptació i audiència obligaren a una forta dedicació en l'elaboració de programes musicals, informatius, programes especials ....

P.- Altres opinions que, en relació a l'Agrupació o al Llum d'Oli, vulguis que siguin publicades.

R. Crec que és injust que s'hagi volgut personalitzar aquesta secció informativa als presidents de l'Agrupació. En el meu cas, tenc ben clar que tot el que vàrem fer no hauria estat possible sense la col·laboració d'un grup de gent molt valuosa i responsable. Anomenar-los tots seria fer una llista molt llarga i possiblement en deixariem més d'un o una. Tots saben de l'importància del seu paper i crec que no hi hagué protagonismes personals.

*Viatge cultural
gastronòmic*

*Bartomeu Ferrando i Ballester
Guillem Soler i Vanrell*

ECONOMISTES

Assessoria Fiscal - Comptabilitats - Assegurances

C/. Nuño Sanç núm. 11 - 1er A
Tel. i Fax 16 81 56 PORRERES

Foto VIDAL **Porreres**

FOTOGRAFIES D'ESTUDI
REPORTATGES DE NOCES, BATEJOS, COMUNIONS
AMPLIACIONS I REPRODUCCIONS

El paper del sistema educatiu en la prevenció

Serveis Socials de l'Ajuntament de Porreres

El passat dia 5 de març en Bartomeu Gil (director de s'Escola Nova), Antònia Monserrat (mestra del Col·legi Verge de Monti-sion), Jaume Gil (regidor de Cultura), Andreu Obrador (regidor d'Esports), Marisa Morro (Servei de Promoció de la Salut) i Julia Viedma (assistenta social) vàrem participar a un programa a Ràdio-Porreres, el tema com es pot veure a l'encapçalament era *el paper del Sistema Educatiu en la Prevenció* i aquest text que segueix no és sinó un parell de comentaris que varen anar sorgint: La Reforma del Sistema Educatiu ha introduït uns tipus d'ensenyaments que intenten donar resposta als problemes que té la societat actual i que es denominen temes transversals per estar inclosos dins totes les àrees. Ens referim a l'Educació moral i cívica, l'Educació per a la pau, per a l'igualtat d'oportunitat d'ambdós sexes, per a la salut, l'Educació sexual, l'Educació ambiental, l'Educació del consumidor i l'Educació vial. La vessant científica es comple-

menta amb una funció ètico-moral; parlem aleshores d'una educació integral de la persona.

L'ensenyament, doncs, ha de possibilitar que el nin/a conegui les qüestions que exigeixen una atenció prioritària en el món d'avui, l'ha de capacitar per emetre un judici crític dels fets i al mateix temps s'ha d'ajudar a adoptar actituds i comportaments davant cada cas, és a dir, el nin/a ha d'aconseguir tenir una personalitat pròpia i no deixar-se dur pel grup, la moda o els mitjans de comunicació de masses, sobretot la televisió, que tant els condiciona.

L'adolescent ha d'aprendre a pensar, a entendre el perquè de les coses, ha de ser capaç de decidir en llibertat, adonant-se de les conseqüències d'aquesta edició i assumir la seva pròpia responsabilitat.

La confiança, el diàleg, la coherència, la informació seran eines necessàries en aquest procés educatiu.

El programa de prevenció de drogues *Decideix* que el Consell Insular ofereix als col·legis de Mallorca, a través del Servei d'Acció Social, és un instrument de treball que facilita l'Educació per a la Salut, potenciant un estil de vida saludable i afavorint hàbits i costums sans en els adolescents d'avui. En

aquest sentit s'aconseguirà un grau de desenvolupament més alt quan s'hi involucrin a més de la família i escola, les institucions, entitats o grups programant i recolzant activitats per al temps lliure dels nostres joves.

Actualment és difícil pensar en una societat en la qual no existeixi algun tipus de drogues com són: el tabac, el cafè, els fàrmacs,... Inclús és possible que es pensi que això no són drogues. El cert és que aquests productes són quotidians i ningú pareix considerar-los perillosos. Aquesta concepció provoca comportaments a vegades negligents. L'important és parendre a fer-ne un ús correcte i evitar-ne així les conseqüències negatives.

Els pares tenen un paper essencial en aquesta difícil tasca, per això si volem prevenir el consum de drogues:

- Siguem models coherents d'identificació pels nostres fills.
- Evitem l'ús abusiu de substàncies com l'alcohol, el tabac, els fàrmacs,...
- Establiguem amb ells una bona comunicació.
- Fomentem el seu esperit crític perquè puguin anar formulant els criteris i les opinions.
- Potenciem el seu interès per realitzar activitats diverses en el temps

BAR-RESTAURANT ES CENTRO

NOCES - COMUNIONS - BATEIJOS - MENUS DIARIS
ELS DISSABTES BALL DE SALÓ

Av. Bisbe Campins, Tel. 16 83 05 - PORRERES

lliure. Al dedicar-los el nostre temps lliure els ensenyam que no tot és el treball o l'estudi: hi ha un temps per realitzar activitats d'oci (fer esport, passejar, jugar,...).

**“La Passió a Porreres”
va reunir més de sis-centes
persones, tot un espectacle**

Grup Foganya

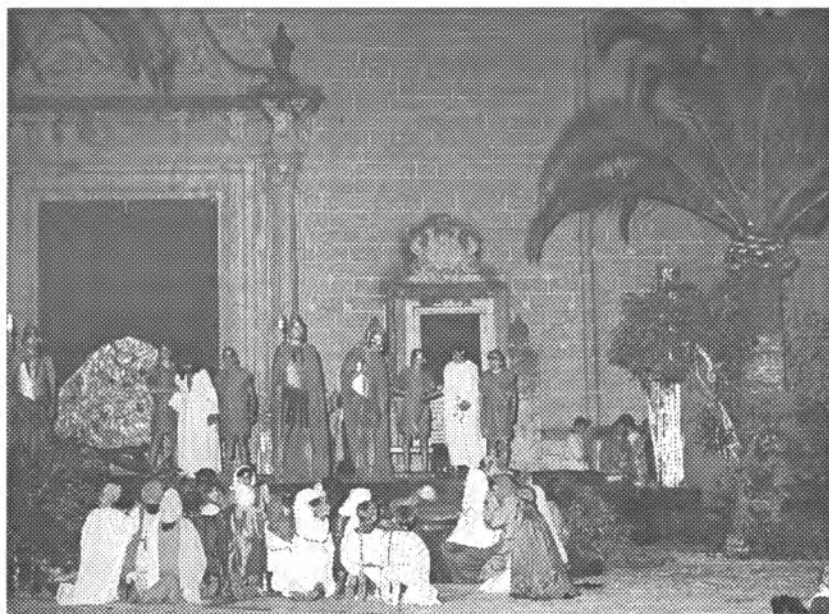
El passat dia 31 de març (diu-
menge de Rams) més de sis-
centes persones es varen reu-
nir al voltant del “**LLOC
SAGRAT**” com ja és habitual des
de fa 9 anys, per viure una vegada
més les darreres hores de vida, i la
posterior ressurrecció de **JESU-
CRIST**. L'acte, organitzat i repre-
sentat pel **Grup Foganya** s'ha anat
convertint any darrera any en un
dels millors espectacles de la “**Set-
mana Santa**” mallorquina, prova
d'això és que tots els diaris de Ciut-
tat es fessin ressò de tal esdeveni-
ment.

El públic, espectant i emocionat, va
poder veure com més de setanta
actors, socis, amics i simpatitzants
del **Grup Foganya** donaven vida a
uns fets i a uns personatges que si
més no, són un poc irrealment no dei-

xen d'esser tot un viu espectacle.
La música i el cant coral, impres-
cindibles per la majestuositat de la
representació, van córrer a càrrec
de la **Filharmonica Porrerenca** i
la **Coral de Porreres**, acompanyats
enguany per la **Coral Amics
de la Música de Lluçmajor**, a
ells moltíssimes de gràcies. També
volem agrair i donar les gràcies a
l'**Ajuntament de Porreres** pel
seu suport econòmic, (*sense el seu
patrocini això no seria possible*),
també volem fer arribar l'agraï-
ment i les gràcies a la pintora **Cata-
lina Salas** per la bellesa del seu

treball en els programes. A **s'Estol
Porrerenc**, a **els Aires de Monti-
sion**, a l'**Associació de la lluita
contra el càncer de Porreres**,
**els comerços i establiments
públics** que aportaren una bona
quantitat de doblers i a totes aque-
lles persones que dins l'anonimat
feren possible el nostre lluíment, a
tots ells i al poble de Porreres en
general, moltíssimes de gràcies.

Escena de la Passió

**ESTANC
CA NA JAUME**

Tabac - articles de regal - papereria
llibres i tota classe de revistes i diaris

Carrer Sol nº 23 - PORRERES

ASSESSORIA LABORAL I SEGURETAT SOCIAL

JAUME VIDAL BAUÇA

GRADUAT SOCIAL, COL. Nº 298

Assessorament a l'empresari, treballador i pensionista.

C/ des Vent, 6 - Tel.: 16 80 38
(horabaixes) - PORRERES

La retolació de Porreres a l'any 1995

Catalina Rosselló i Ferrà

L'estudi que se presenta es va realitzar a principis de l'any 1995 i es va basar en l'observació dels rètols situats a les façanes dels comerços dels comerços de Porreres. Es varen recollir més de cent rètols, incloent comerços, tallers, fàbriques, bars, caixes, perruqueries, fusteries, etc..També es varen observar els altres escrits que acompanyaven el rètol i els cartells de propaganda. Així i tot cal tenir en compte que els percentatges són aproximats.

mesclant les dues llengües.

Els percentatges de la retolació del poble de Porreres ens fan veure que a l'any 1995 encara predominen els rètols escrits en castellà, aquests ocupen aproximadament el 44'4% del total dels rètols mentre que en català tenim aproximadament el 33'3% dels rètols, i a la resta, aproximadament un 22'2%, estan escrits en les dues llengües. De la retolació en català, el 77'7% són rètols recents, és a dir, que han estat instal·lats aquests darrers anys, mentre que el 22'2% són rètols que ja fa un grapat d'anys que estan instal·lats. Això ens demostra el fet que de la retolació en castellà, el 30% són rètols escrits en els darrers anys i el 70% són rètols de fa temps que han estat instal·lats.

de Porreres, però encara hi ha molts de carrers on llegim el nom en castellà. Es sap que hi ha un pressupost concedit pel Consell Insular de Mallorca, que puja 1.650.000 pessetes, destinat a una nova retolació dels carrers però de moment no s'ha fet cap passa endavant. Esperem que a finals d'aquest any poguem llegir els noms dels carrers en la nostra llengua. Els porrerencs ho agrairem!

Dels noms dels bars predominen els escrits en català, així tenim:

SA FONDA CAFÈ
CA'N MIQUEL
ES TERRÈS
POU FLORIT
ES CENTRE
SA ROQUETA
RESQUILLS
ES FAROLET
SA PLAÇA
SA PASTERA
CA'N GUILLEM

Es pot assenyalar que el bar "Ca'n Guillem" que està situat vora la plaça d'Espanya de Porreres, té tota la retolació que podem llegir des de fora en català: "TAPES VARIADES. ENTREPANS. BERNARS. GELATS", i també es sap que aquest bar és el bar de la penya madridista del poble, ... ens alegra veure que es tracta només d'una qüestió futbolística.

Les caixes solen tenir els rètols en català:

LA CAIXA. CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA. CAIXA OBERTA. SA NOSTRA. CAIXA DE BALEARS. CAIXER AUTOMÀTIC.

Però n'hi ha d'altres que els tenen

PERCENTATGES GENERALS.

- rètols escrits en català:	33'3%.
- rètols escrits en castellà:	44'4%.
- rètols escrits en les 2 llengües:	22'2%.
Del total dels rètols en català tenim:	
- rètols recents:	77'7%.
- rètols antics:	22'2%.
Del total dels rètols en castellà tenim:	
- rètols recents:	30%.
- rètols antics:	22'2%.
Del total de rètols escrits en les 2 llengües:	
- rètols recents:	54'4%.
- rètols antics:	47'6%.

També dels rètols escrits en les dues llengües ens trobam que:

- Un 62%, el rètol principal està escrit en català i devora hi ha diferents escrits en castellà.

- Un 14'25% el rètol principal està escrit en castellà i devora hi ha diferents escrits en català.

- Un 14'25%, els rètols estan escrits en les dues llengües per igual.

- Un 9'5%, els rètols estan escrits

A les institucions porrerencs predominen els rètols en català, així tenim:

CASA DE LA VILA.
BIBLIOTECA MUNICIPAL.
CAMP MUNICIPAL D'ESPORTS SES FORQUES.
RESIDÈNCIA SOCIAL

D'ANCIANS.

PARRÒQUIA DE PORRERES.

COL·LEGI PÚBLIC ESCOLA NOVA.

AUDITORI MUNICIPAL

Els avisos i certificats de l'Ajuntament es fan en català, així mateix els fullets informatius.

Cal dir que fa uns anys varen normalitzar alguns noms dels carrers

escrits, innecessàriament en les dues llengües:

CAIXA RURAL. CAJA RURAL.
BANC DE CRÈDIT BALEAR.
BANCO DE CRÉDITO BALEAR.

Altres rètols que trobam en català són els dels llocs on es fan els reconeixements mèdics. Hi ha dos llocs i els dos tenen el rètol escrit en català. Els dos estan escrits en majúscules, un les accentua correctament:

CENTRE DE RECONeixEMENT
MÈDIC PSICOLÒGIC.
LLICÈNCIES DE CONDUIR I
ARMES.

L'horari d'aquest local també està escrit en català.

Però, malhauradament, endemés de tots els rètols escrits en català n'hi ha moltíssims d'escrits en castellà.

Pel que fa als tallers de cotxes i mecànica, gairebé tots els rètols que es poden llegir estan escrits en castellà. Cal dir que molts d'ells fa bastant de temps que ja estan instal·lats. En les fàbriques de construcció passa el mateix, quasi totes elles tenen els rètols en castellà i també moltes d'elles fa anys que

s'han creat. A la benzinera molts dels escrits (cartells) que hi ha són en castellà: "tienda", "aire y agua", "aseos"... També hi ha cartells escrits en castellà penjats a les portes d'alguna casa particular com, llegim per exemple: "se vende leña", "no aparcar", ...

Una possible explicació és que els propietaris d'aquests comerços són persones majors que es varen educar i varen aprendre a llegir i escriure en castellà durant el règim franquista i, per tant, no saben escriure en català. Però això es pot solucionar demanant a al gué que els escrigui el rètol en català i així canviar aquest rètol escrit en una llengua que no és la nostra. Algunes vies a seguir per a una millor coneixença del català serien: l'assistència als cursos de català per adults i el fet de consultar als diccionaris sempre que es dubtàs.

Associació Passaratx

El passat dia 23 de març i amb motiu d'una conferència orientativa sobre *el ioga, la relaxació i les teràpies naturals per al benestar*, es va presentar la sala d'actes de l'Ajuntament de Porreres, l'Associació per al desenvolupament personal PASSARATX.

Aquesta associació, que va néixer per promoure el creixement personal i el desenvolupament individual, compta ja des dels seus inicis amb gran nombre de socis, i està enregistrada en el Govern Balear i acollida en la regidoria de cultura del nostre Ajuntament.

PASSARATX és, doncs, una associació cultural en el més ampli sentit del mot i es mou en un àmbit d'expansió i creixement de la persona, per a la qual cosa ofereix cursos, conferències, audiovisuals, classes de ioga i relaxació, acu-

pressura, etc. També col·labora amb altres grups en pro de la interiorització humana.

PASSARATX és una associació gratuïta, que funciona amb la col·laboració de moltes persones i entitats; a hores d'ara, l'Ajuntament de Porreres (regidoria de cultura) tramita tot el necessari per al seu bon començament.

Concert de Setmana Santa 1996

El dia 31 de març, Diumenge de Rams, a les 18 hores a l'Església Parroquial de Porreres es celebrà el tradicional concert de Setmana Santa. Aquest comptà amb la participació de la Coral i l'Orquestra de Cambra de l'Associació, "Amics de la Música" Lluçmajor i la Coral de Porreres. Cal destacar la interpretació de l'organista Isabel Fiol la qual interpretar el Via Crucis de F.R.Liszt. Dirigiren l'acte Ferran Vaquer i Sebastià Melià Mora.

Associació de Comerciants i Empresaris. Porreres. PIMEM

Aquesta entitat recentment creada i seguint amb la tasca de dinamització comercial, sorteja un cap de setmana a Menorca per a dues persones. Pots demanar la butlleta al teu comerç habitual.

El número premiat serà en combinació amb el cupó dels cecs de dia 14 de juny de 1996.

Primeres jornades locals de la Mancomunitat del Pla de Mallorca

Al'ajuntament de Sineu i durant els dies 29, 30 i 31 de març, tingueren lloc les **I Jornades d'Estudis Locals**.

Diverses ponències i comunicacions versaren sobre l'impacte del turisme a la nostra comarca i sobre el municipi de Sineu; a més de la presentació del llibre "Albellons de la memòria de Gabriel Florit" i una vetllada musical amb en Biel Majoral. Segons pareix hi ha moltes possibilitats que les properes jornades es celebrin a Porreres.

L'ajuntament cerca 52 milions de pessetes per construir el Parc de N'Hereveta

Joan Sorell i Adrover

No és que hi hagi molta pressa, però l'ajuntament té la intenció d'avançar notablement enguany en la construcció del parc de n'Hereveta, del qual fins ara només s'ha fet el tancament del recinte. El problema és que el pro-

jecte complet, segons paraules del batle, costarà aproximadament 52 milions de pessetes i que els governants del nostre poble només disposen de moment de 5 milions. El batle afirmà una nit a la sortida d'un ple que el Consell Insular de Mallorca estava disposat a fer-se càrrec d'un 75% de les despeses i que el parc estaria acabat en un any. 'Sobretot aquest darrer aspecte semblava molt improbable, però finalment ha quedat resolta una bona part de la financiació amb els 19 milions que ha concedit per enguany el CIM en aquesta obra, inclosa en el pla d'Obres i Serveis. Per tant, és fàcil que el parc pugui estar acabat amb un poc més de temps que el termini que establí el batle, pel que les obres a realitzar en el present exercici tendran un pressupost de 24 milions de pessetes, un poc menys de la meitat del pressupost total. A part del finançament, però, hi ha altres problemes pel que fa a la construcció del parc. Un d'ells és la direcció de les obres que encara no han estat adjudicades a cap persona en concret, si bé, els regidors de l'equip de govern comenten quan són qüestionats sobre l'assumpte que aquesta persona no ha de ser altre que Josep Roig, segons ells el batle generós que va fer donació al municipi dels terrenys de l'antic camp de

futbol per a la construcció d'un parc.

Hi ha més aspectes per resoldre, potser els més importants, que fan possible afirmar que l'equip de govern municipal duu les sabates girades de peu pel que fa a la realització del projecte. No s'ha fet per ara la selecció de materials que es vulguin usar, ni tampoc no s'ha establert un ordre de prioritats entre la construcció d'unes o altres zones del parc.

El decorador Andreu Juan, autor del projecte i actualment marginat pel que fa a les qüestions de la realització, va afirmar fa un temps que el resultat final de les obres podria ser molt diferent segons el tipus de materials que s'haguessin usat. Per a ell, aquest aspecte és el que defineix si la construcció es fa en condicions o, per contra, es fa d'una manera improvisada. Prioritzar la construcció d'unes o altres zones també és important, perquè cal que el parc adquireixi una utilitat immediata, ja sigui per a la celebració de berbenes o altres actes.

Porreres • tlf. 64 73 16

Curs 1996/97: l'ensenyament a Porreres i Felanitx

Gabriel Gomila
 Departament d'orientació
 Institut de Felanitx

El proper curs serà un any de canvis als centres docents. Atès que els alumnes de Porreres van a l'Institut de Felanitx per cursar l'Educació Secundària, convé conèixer quina serà la situació de l'alumnat porrerenc durant el vinent curs 1996/97, tant a Felanitx com a les dues escoles de la vila. Volem remarcar que ens referirem només a la situació que es produirà durant l'any 96/97.

Felanitx tindrà tots els nivells de secundària del nou sistema educatiu. L'única excepció serà el grau superior de la Formació Professional Logse que, previsiblement, començarà a partir del curs 1997-98.

En els cursos actual, s'imparteix el 3r i 4t d'ESO (14 a 16-18 anys), el Cicle Mitjà de Formació Professional (16-18 anys) i el primer de Batxillerat Logse (16 anys). De l'antic sistema educatiu queden COU i el segon grau d'FP.

En el setembre d'enguany s'incorporaran el 1r i 2n d'ESO (12 a 14 anys) i el 2n de Batxillerat Logse (que substitueix el COU).

A Porreres, l'Escola Nova i el col·legi Verge de Monti-sion faran primer d'ESO i vuitè d'EGB; per tant, els nins i nines que enguany estudien sisè (12 anys) quedaran al poble.

Si feim un esquema, la situació seria la següent:

- Institut Mare de Déu de Sant Sal-

vador de Felanitx:
 - 1r i 2n d'ESO que es farà al col·legi públic Joan Capó. En aquesta escola hi haurà un annex que dependrà de l'Institut. L'alumnat pertanyerà a l'IES, però físicament estarà a les aules del Joan Capó. Hi assistiran també els nins i nines de Cas Con-

- 3r i 4t d'ESO
 - Formació Professional: Iniciació Professional, Cicles Formatius de Grau Mitjà d'Administratiu i Electricitat i FP de II grau (dos darrers cursos).

- 1r i 2n de Batxillerat Logse.

- Col·legis Escola Nova i Verge Monti-sion de Porreres: faran Educació Infantil, Primària, 1r d'ESO i 8è d'EGB.

Grup d'Esplai: èxit de la festa de monitors

La festa de tots els monitors del Grup d'Esplai va ser un complet èxit de públic i d'animació. Quasi 500 monitors de tots els indrets de l'illa, i representant els quasi 52 grups inscrits a la federació (GDEM) varen participar en la gran festa que els monitors i moni-

tores del nostre Grup d'Esplai vàrem preparar el passat dia 27 d'abril, com a continuació dels actes que organitzam per celebrar el XV aniversari.

Tot l'Auditori Municipal s'havia convertit en el fons del mar, l'entrada era una gran platja on es podien trobar tots els serveis necessaris abans de començar un gran viatge llarg i ple d'aventures; a continuació, un gran tub -on s'hi podia escoltar una excel·lent música de Joan Martorell- portava tots els participants fins a la matèxia portassa de cas Boterins, on hi podien trobar el gran decorat ple de peixos, vaixells enfonsats, xarxes..... a més dels magnífics disfresses que cada un dels participants havia preparat d'acord amb el tema de la Festa.

Una vegada que els participants arribaren al fons de la mar i després d'adaptar-se a aquest nou món, va començar un gran trivial on es varen fer diferents grups que representaven mars i oceans, el mar Mediterrani va ser el guanyador; hi havia preguntes sobre Mallorca i les activitats dutes a terme per la federació durant els quasi 20 anys d'existència.

A continuació, es va convidar a sopar tots els participants i abans

de començar la festa de tancament el president de la Federació de Grups d'Esplai de Mallorca va dirigir unes paraules a tots els participants per destacar la gran tasca que realitzen tot l'any, i va donar les gràcies i l'enhorabona al Grup d'Esplai de Porreres, per l'organització i ambientació de la festa.

Els monitors de Porreres estam molt orgullosos de com va sortir tot. La gran quantitat d'hores que hi vàrem dedicar donaren els seus fruits, però, sens dubte, sense la col.laboració de moltes altres persones de fora del món de l'esplai, a les quals volem donar les gràcies, no hagués estat possible.

Altres activitats

A més de les activitats que duim a terme tots els dissabtes horabaixes, el dia de la festa de Montis-ion, vàrem organitzar com cada any, carreres de sacs, rompudes d'olles..., la participació cada any va a més, i creim que és una tasca positiva per aconseguir que el dia de la festa l'horabaixa quedi tan buit de gent. Per altra part, també us volem dir que ja tenim en marxa el campa-

ment d'estiu; com molts de vosaltres ja sabeu, enguany serà a Lluc del 3 al 10 d'agost, però més endavant ja us n'informarem.

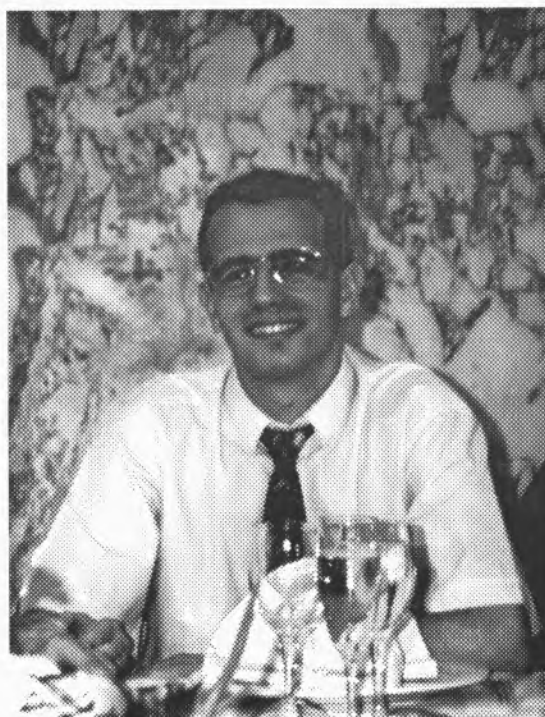
Nou doctor Porrerenc: Bernat Vidal i Joan.

A les 12 del migdia del 21 de març passat, el jove de 27 anys Bernat Vidal i Joan, de *Can Genoi*, llegia a la Universitat de Barcelona la seva tesi doctoral. El seu títol és: *Síntesi biomimètica d'alcaloides indòlics. Primeres síntesis totals d'alcaloides del grup de l'ervitsina-ervatamina*, dintre del

programa de doctorat de Química Orgànica i Farmacèutica del bienni 1991-1993, amb la tutoria del Dr. Joan Bosch i Cartes. Aquesta tesi fou possible gràcies a la concessió d'una beca de Formació d'Investigadors pels anys 1992-1995. No cal dir que la nota que el tribunal concedí al novell doctor en Farmàcia fou la màxima, excel·lent *Cum Laude*.

Rebin la nostra enhorabona en Bernat i la seva família.

Bernat Vidal i Joan

Sabateria - Esparteria

Maria Melià

Carrer l'Almoina, 35 - Tel. 64 74 21 PORRERES (Mallorca)

**PUB RESQUILLS
ES TRUI DE PORRERES**

C/ Pou Florit, 14 - PORRERES

Un servei d'autobús inacceptable

Per donar a conèixer com funcionen els transports en autobús de Porreres a Palma ens limitarem a contar els fets:

Dia 29 d'abril, autobús de les 8'15. Passat Algaida es produeix una explosió del motor. La part de darrera del vehicle va ésser envaït per un fum negre. La gent espantada abandona els seus seients i avança cap a la part de davant. El conductor es limita a aturar el vehicle, obrir el motor i fer qualche tipus d'endreç, i continuar la marxa cap a Palma, a velocitat més reduïda.

Dia 30 d'abril, autobús de les 10'15.

Per començar, arriba a Porreres amb un retard de devers un quart d'hora. Després, a Son Ferriol, el motor s'aturà definitivament i els passatgers en part fan autostop i en part són recollits per un autobús d'una altra empresa carregat d'estrangers.

Per desgràcia aquests fets no són anècdotes aïllades. Fa unes poques setmanes l'autobús ja va deixat tirats a molts de porrerencs a la carretera. Hi ha altres antecedents. En cap cas s'han tornat els doblers del passatge. Un passatge que, s'ha de dir clarament, és inacceptable, indigne, propi del tercer món. És incomprensible com certs autocars superen inspeccions i controls. És incomprensible que l'ajuntament de Porreres consenti que tractin

als porrerencs com a bèsties en un servei públic susceptible d'ésser denunciat. Esperem que no hagin de passar altres tipus de desgràcies perquè es mobilitzin les autoritats municipals.

PLUVIOMETRIA

MARÇ.....33'9 litres per m2

El dia de més pluja va ser dia 9 que es recolliren 12'1 l.

ABRIL.....67'3 litres per m2

El dia de més pluja va ser dia 26 amb 26'4 l.

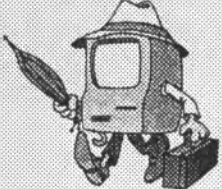
LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI
 Portes i Cuines fetes a mida
 C/. Major, nº 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
 Telf. 64 71 54

El que necessitis per practicar el teu esport
ESPORT ESPLAI

 Sala 7 Porreres Tel. 16 83 13

XESC BOLAÑOS
 TECNIC ESPECIALISTA EN ELECTRICITAT
 INSTAL·LADOR AUTORIZAT
 MUNTATGES I REPARACIONS
 CANVIS DE TENSIO
 INSTAL·LACIONS ELECTRIQUES EN GENERAL

JAVME ADROVER
 TECNIC ESPECIALISTA EN ELECTRONICA I TELECOMUNICACIONS
 REPARACIO I MUNTATGE PARABOL·LQUES
 AUTO-RADIOS
 TV - VIDEO
 ANTENES
 HI-FI, ETC...

C/. ROSA, 3
 TEL. 16 80 90
 07260 - PORRERES

RODRIGUEZ ET F. COMPTES

Cas Frarins: una indústria agrícola rellevant

Damià Duran Jaume

Tot i que un opuscle de propaganda de màquines segadores digui que *cas frarins* fou fundada l'any 1854, un llibre de comptes d'aquesta mateixa casa, comença dia 6 de setembre de 1883 i va encapçalat amb l'expressió "segueix" "Carles" i una suma de diners que devia el referit "Carles" o "Son Carles" com a saldo anterior. Això ens indica que abans d'aquest llibre ja n'hi havia un altre o altres, i per tant, la creació com a ferreria artesana és anterior a 1854.

La lectura dels llibres de clients (1883-1889 i 1903-1912), ens ha permès introduir-nos als titulars més assidus a la casa i, també, al tipus de feines que s'hi duïen a terme. Al primer llibre hi figuren noms com: *Joan Mainou, Monse-rrat Vinyes, es Pagos, can Feliu, Nadal Boterí, Llorità, Guitarró, can Roig, can Rasca, Manescal, Joan de ses Talaies, " se Curia Blanca" (s'Alqueria Blanca), Bernat Mainou...*

Al segon llibre, vint anys més a prop de nosaltres (1903-1912), els parroquians són uns altres encara que n'hi pot haver algun de comú: *Joan Vila, Mestre Guiem Mulidai-go, Pistola, Vinyes, Bumbum, Taconer, Margalida Sastre, Calderó, Pocaterra, dona Joana Feliu, don Joan Mas, Mestre Mulet*, entre molts d'altres.

La ferreria de cas Frarins, era, el darrer terç del segle XIX i a les primeries del XX, de caràcter artesà i podem considerar-la integrada dins el gremi dels menestrals de Porreres propis de l'època. O sigui fabricava moltes d'eines i d'estris que ara s'importen o ja no s'adoben.

Els antics Frarins eren ferradors de bísties, fabricaven cabeçons, feien baules de porta, baules d'argolla, posaven acerons a les aixades, xapetes i gavilans; arreglaven caps de fuell, construïen corretges per a barreres, estisores de podar, claus, grampons, mascles per argolles, ganxos, biulons, frontisses, tancadures, fiadors, orelles d'arada, reblons; componien fogons i panys, etc.

El mestre i cap de totes aquestes activitats fou, durant el primer terç de segle, **Sebastià Nicolau Fiol**, qui va transmetre les ensenyances i el comandament a **Andreu Nicolau Melià i Sebastià Nicolau Ballester**, doncs sota la seva vigilància i supervisió se fabricaven les arades amb rodes (arades Brabants) l'any 1936, les quals se venien a pes. En la gamma d'arades amb pales de ferro, els preus anaven des de dues pessetes 30 cèntims el quilògram fins a 1,95 pessetes, segons pesassin des de 60 a 150 quilògrams. I si les pales eren d'acer, els preus oscil·laven entre 2,50 i 2,15 pessetes. I a mesura que el bon renom de la casa s'estengué i s'industrialitzaren les seves funcions, cas Frarins comercialitzà els seus productes amb el títol de HIJOS DE ANDRÈS NICOLAU, (Sebastià i Jaume Nicolau Móra) època que sembla començar a la postguerra i acaba a l'any 1984, data del tancament definitiu.

S'observa com en el transcurs del temps (1853-1984), 131 anys, el procés de la castellanització de la llengua s'havia accentuat, ja que s'havia passat dels manuscrits en mallorquí del segle XIX i comença-

ment del XX, a la propaganda vehiculada segons la llengua imposada per l'Estat Central, aleshores, l'única nació possible. Emperò cal matisar aquest aspecte, puix l'àrea comercial de HIJOS DE ANDRÈS NICOLAU, era, endemés de l'arxipèlag Balear, el llevant peninsular fins a Granada. Cas Frarins, ferreria iniciada el segle XIX, s'havia convertit en els anys immediats a la postguerra, en una indústria prou important, emperò, sobretot, el període de major esplendor cal situar-lo entre els anys 1952 i 1972. Si abans un dels exponents més importants de la fabricació pertanyen a les arades amb pala i l'altra el de les arades amb rodes estirades amb bísties, ara, Cas Frarins concentra les seves activitats en màquines de segar, producte del qual n'arribà a fabricar, en una sola temporada, fins a la suma de 135 unitats, segons ens manifesta Sebastià Nicolau Móra. En menor quantitat, Cas Frarins va produir arades de tractors de llaurar amb rodes de ferro, batedores (62 en 7 o 8 anys) i peladores d'ametlles. Ben al cor de Porreres, prop de l'Església Parroquial, i concretament als números 4 i 7 del carrer Magos i número 9 Frai Junípero Serra, els tallers de Cas Frarins, ocuparen en planta baixa 215 metres quadrats de superfície, a la qual cal afegir-li diferents espais en planta alta que ben bé duplicaven aquesta àrea.

Hem pogut tenir accés a un llibre de matrícula de la casa que ens permet conèixer els salaris entre 1918 i 1960. Els aprenents, a l'any 1918, cobraven 1'25 pessetes diàries,

mentre que a l'any 1960, els obres de la mateixa categoria anterior guanyaven 11 pessetes. A l'any 1952 els aprenents o mossos rebien segons el seu rendiment, entre 4'70 i 9'60 ptes. cada dia; un especialista de 1ª: 15'15; un especialista de 2ª, 13'80; i un oficial de 3ª, 15'75 pessetes diàries.

A la postguerra vaig tenir ocasió de presenciar el ritme de feina i l'ambient industrial de Cas Frarins. Ben matí tota la plantilla, amb la graneta posada, entregant-se amb afany a la producció, donava la impressió de fermesa col·lectiva i d'organització interna. Allò tenia força, feia goig. Mereixien el vist i plau d'un poble en marxa. L'enginyer de l'ofici cavil·lant la construcció de peces, pintant-ne d'altres, donant-les la darrera mà abans de que sortissin cap el seu destí màquines de segar, batedores o tractors, creava l'ambient de prestigi, de la fama

justa i ben arrelada. Quan ens acostàvem al carrer de Magos ja sentíem tot el procés de fabricació que rutilava segons el rodar de cada màquina, el moviment de cada eina. Les fornals enceses, els ferros candents, els metalls prenent noves formes, s'unien al xerric de les serres, al renou dels torns i a les martellades acompassades dels malls sobre les encrullles forjant el ferro incandescent. És a dir, sentir-se porrerenc era, també, dur dins els sentits l'activitat empresarial de Cas Frarins, participar del seu renom d'indústria agrícola capdavantera d'aquella època. No debades els seus invents varen significar avanços importants en les tasques tradicionals de la pagesia. Del segar a mà es passà al segar a màquina, feina menys dolorosa i més retent; del batre a l'era amb bísties a la batuda mecànica, de l'arada amb una pala a dues pales, de

l'arada simple a la de rodes, la qual aprofundia més en el solc, etc.

Per donar-ne una idea de la capacitat productiva de Cas Frarins basta consultar els registres de segadores venudes 1952-1982 (2 llibretes). El 1952, cada segadora se venia a 5.100 pessetes i ja se distribuïen a tot l'arxipèlag balear i a part de la península. Concretament a Fraga (Osca) n'hi enviaren 20 unitats. També n'exportaren a Alacant, Velilla, Ontinyent. Aquest any en venderen un total de 61 màquines de segar.

Les màquines venudes no donaren xifres sempre creixents d'un any a l'altre, emperò la mitjana fou ascendent amb un màxim, a l'any 1962,

moment en que se'n compraren 130. Entre 1952 i 1962, trobam registres de 45 (1953), 65 (1954), 72 (1956), 78 (1959), 107 (1960). Els pobles de l'arxipèlag balear que en compraren foren, entre altres: Manacor, Capdepera, Petra, Artà, Felanitx, Alcúdia, Ciutadella, Sant Joan, Vilafranca, Lluçmajor, Campos, Eivissa, Algaida, Binissalem, Pollença, Sencelles, Son Servera, Son Carrió, endemés de Porreres. I pel que fa a les sol·licituds procedents de la Península convé dir que se concentren, llevat de Fraga, en les regions més properes al Mediterrani. És a dir: Requena (València), Múrcia, Cartagena, Torrente, Secuèlamos, La Bañeza; i més cap a l'interior peninsular: Casas Ibáñez (Albacete).

En la segona etapa, o sigui, després d'haver aconseguit la cota màxima (1963-1982), podem observar que, mica en mica, les expedicions d'ultramínven venent-se tan sols a Granada i Casa Ibáñez (Albacete), fins que a partir de 1967 el mercat quedà reduït a les illes Balears, el qual mostra el següent perfil: 73 (1967), 43 (1968), 73 (1969), 27 (1971), 25 (1972), 12 (1973), 19 (1974), 3 (1979), 4 (1980), 1 (1981) i 1 (1982), època en que les fires i exposicions agrícoles posaren a l'abast de la pagesia màquines més complexes, produïdes en sèrie, per indústries d'un potencial econòmic superior¹.

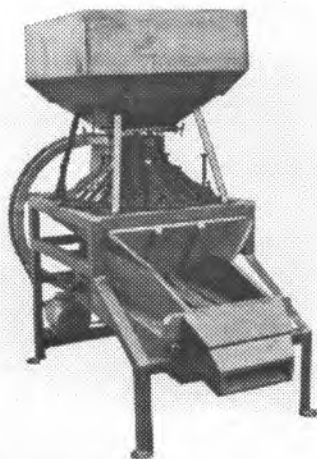
NOTES:

¹L'aportació de documents originals ens ha estat facilitada pel Sr. Sebastià Nicolau Móra, resident al carrer de'n Veiet (Porreres) i membre de la família dels Frarins. Rebi el nostre agraïment.

HIJOS DE ANDRES NICOLAU

Constructores Maquinaria Agrícola

DESCASCARADORA DE ALMENDRAS

PORRERAS (Mallorca)

TALLERES: Magos, 2 y Fray Junipero Serra, 9 - Tel. 21

SABEU QUE...

...a les jornades d'Estudis Locals de Sineu, organitzades per la Mancomunitat del Pla, de l'únic ajuntament que no hi havia representació era del de Porreres?

...enguany fa cent anys que morí Josep Mª Cuadrado? Que diverses institucions culturals i polítiques preparen tot un seguit d'actes per celebrar aquest centenari? Que a la nostra vila hi ha un carrer dedicat a aquest il·lustre ciutadellenc?

...el nom en català de *pavo real* és el de pago? Que d'aquí ve el nom de la possessió porrerenca de Es Pagos?

...el punt verd de cada dia és més el punt brut?

...encara queden algunes de les antigues plaques on constava per una part el nom del carrer i per altra part el districte i el partit judicial? Exemple: davant el supermercat al carrer Major, avui són una autèntica relíquia.

...Monti-sion després de la festa fa oi i s'hauria de netejar? O tal vegada no embrutar-ho tant...

...En el diari Balears de dia primer de maig l'única enhorabona de les

institucions que estava signada era la de Josep Roig i Salleres? Només hi mancava la seva fotografia...

...queden poques portes de portassa amb forat pel moix?

...en el pressupost de 1996 hi ha destinats 19 milions per al parc municipal de n'Hereveta?

...la circulació de Porreres millora dia a dia? Si no anau pel carrer Major.

...és una vertadera llàstima que per manca de previsió o de manca de control a l'hora de concedir permís, una de les dues cares de la Creu Nova no es pot veure? Una creu de terme mig amagada per haver deixat contruir massa arran. Un bé cultural que només podem disfrutar de la seva observació a mitges.

...el senyor batle, estaria d'acord en dur les cendres a Porreres, a canvi d'un grapat de milions? això és diu millorar el poble?

...ja tenim el goig de poder llegir cada dia un diari en la nostra llengua: Diari de Balears? Ara podem veure els bons nacionalistes on són.

L'Ajuntament de Porreres i el procés de normalització lingüística

Ferran Ribas

Dues són les notícies que posen d'actualitat la feina de normalització lingüística dins l'àmbit municipal. En primer lloc, es pot esmentar la propera correcció dels noms dels carrers. Es d'esperar que el nostre ajuntament, que ja ha sabut aconseguir els ajuts econòmics necessaris, pugui estar a l'alçària de les circumstàncies i tiri endavant la recuperació de la nostra toponímia amb seny, convicció i plenitud, i amb aquesta darrera paraula vull dir que seria interessant que no deixessin les feines a mitges, i que la retolació en català i fent ús de les denominacions tradicionals adients sigui total i sense excepcions. Pensem que estam tractant amb un patrimoni del nostre poble. L'interès general ha de prevaler sobre els interessos de unes poques persones o grups de persones. Altra qüestió és el termini de renovació de les plaques dels carrers. El més net, pens jo, és que es realitzi en el terme d'uns pocs dies. L'altra notícia de les que en feim

ressò té igual o superior transcendència i la'm va explicar el regidor de cultura, Jaume Gil. L'ajuntament de Porreres, mitjançant l'iniciativa del batle Josep Roig i el mateix regidor de cultura, entre d'altres, ha aconseguit que Porreres fos un dels pocs pobles de les Balears (juntament amb Alcúdia, Alaior, Manacor, Pollença, Sant Josep i Sencelles) on s'aplicarà un projecte pilot de normalització lingüística que ha elaborat la conselleria de cultura. Dia 18 de març es va signar el conveni amb la presència del president Soler i tots els batlles dels municipis afectats. Si la repartició dels doblers es fa de manera igualitària, ens pertoquen més de nou milions, i en Jaume Gil m'informa de que a més hi ha una previsió de que el pla s'apliqui en una segona anualitat. Si bé l'abast del projecte pot ésser molt ampli, és prematur parlar dels camps de la societat on s'aplicarà, ja que es volen senyalar unes directrius generals d'actuació per a tots els pobles implicats. La meva opi-

nió és que tenim l'oportunitat d'incidir sobre un fenomen dissortadament oblidat pel govern de la nostra comunitat: el de la invasió estrangera que patim, sense que fins ara no s'hagi pres cap tipus de mesura. Aquests estrangers, alemanys fonamentalment, no es preocupen en la immensa majoria dels casos d'aprendre la nostra llengua. Un poquet de castellà, si el cas. Organitzar cursos de català i prendre altres mesures d'ensenyament i conscienciació en aquest sector de la població podria tenir bons efectes.

Ja podem donar l'enhorabona a l'ajuntament per l'oportunitat i l'eficàcia de la gestió. La primera passa està donada: hem entrat en un grup ben restringit de pobles i hem aconseguit un finançament ben sucós. Esperem que la execució del pla sigui igualment positiva.

Bar Pub
ES FAROLET

L'Almoina, 58 - PORRERES

Sa Pastera

Bar - Restaurante

**Nou surtit
d'entrants
i plats
de pasta**

C/. Pou Florit, 10 • Tel. 64 71 09
PORRERES - MALLORCA

Porreres tremola

Joan Barceló Bauçà

Una terra tectònicament no estabilitzada.

Els moviments sísmics se repeteixen a la nostra contrada amb certa freqüència. Podríem dir que Porreres està situada a una comarca no estabilitzada i amb tendència a tremolar. Tampoc no cal preocupar-se excessivament per això, però és un fet. Hi ha constància de repercussions de certs terratrèmols importants, així com de molts altres de caire més local als anys 1660, 1749, 1775, 1827, 1835, 1851, 1852, etc. Sense pretenir fer un recull històric, a nivell porrerenc, dels moviments sísmics que en tenim més constància, podem destacar-ne així mateix una sèrie.

A l'any 1919 una sacsejada va afectar de forma violenta el poble de Montuïri i els termes veïns. La intensitat del terratrèmol va registrar una magnitud de 5 graus segons l'escala de Richter. Fins i tot s'assegura que va provocar considerables desperfectes materials. Més recentment, dia 2 de març de

l'any 1995, un tremolor sísmic de 2'6 de la mateixa escala tenia el seu epicentre a Campos. L'ona expansiva se deixava sentir a Porreres, causant una certa alarma. A les graveres de Son Amat i Montisio tenyueren la sensació que s'havia amollat un barrobí.

El fenomen tornà a repetir-se per dues vegades gairebé consecutives el passat dia 2 d'abril als municipis del Pla de Mallorca. A les 6:05 i a les 6:42 hores del matí. Segons l'Institut Nacional de Sismologia havien tengut una magnitud de 2'5 el primer i 2'7 el segon, amb epicentre situat a Vilafranca.

Una setmana després tenia lloc el darrer -de moment- sísmic. La sacsejada va assolir els 3'2 punts de l'escala gradual de Richter. L'epicentre es va situar entre Sencelles, Selva o Inca, no es va poder precisar. L'ona expansiva va ser detectada pràcticament a tot el Pla (també a Porreres) sobre les 2:15 de la matinada. A algú li va semblar que les copes i els plats de les vitrines se movien i la casa tremolava. La intensitat d'aquest darrer terratrèmol segons l'escala de Mercalli seria de 2 a 3.

VIAJES COLÓN TRAVEL, S.A.
BAL 182

El meu proper viatge

31 Desembre, 31
07003 Palma de Mallorca
PORRERES - Tel. 64 70 00

Tels. 76 15 50 - 75 34 40
Telefax 49 29 44

De todo...
y paseando

Centrotiendas

Es Crèdit

BANCO DE
CREDITO BALEAR

El tremolor prové del subsòl

El tremolor -talment una amenaça perillosa- prové del subsòl. Hi ha distintes causes que el provoquen a aquest fenomen. Ajustament del terreny. Enfonsaments imprevists de coves subterrànies. Activitats volcàniques, tot i que en aquest cas no arribin a la superfície. S'assegura també que aquests moviments són flexions de les capes vindobonia-

nes que estructurin els plegaments de la terra. S'atribueixen a la gran fractura que suposadament provoca a Mallorca l'aixecament de la serra de Tramuntana. Així ho fa suposar la localització d'epicentres sísmics habituals a tota la zona central de l'illa. Hem d'arribar, per tant, a la conclusió que el nostre terme està situat a una comarca no estabilitzada tectònicament.

Des de fa molts anys s'utilitzen complicats sistemes per tal de mesurar la intensitat d'un terratrèmol, però aquestes medicions sem-

pre s'efectuen quan se produeix el moviment. Seria útil un sistema que ens indicàs la imminència d'un terratrèmol amb la suficient anticipació que possibilitàs donar-ne l'alarma. Això no és, de moment, factible i els científics que treballen en aquest camp -obrint cada dia nous camins, per cert- no exclouen res. Fins i tot la parapsicologia.

Els símptomes d'un terratrèmol

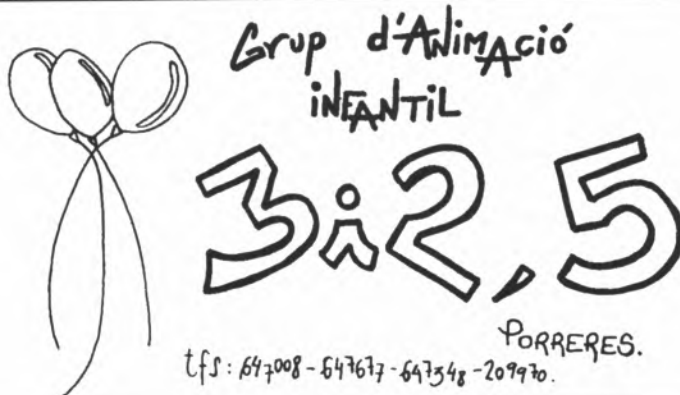
J.B.

Donant per suposat que la Mediterrània és zona d'alt risc sísmològic i que sembla que de cada vegada hi haurà més moviments del terreny oferim aquí una petita relació dels símptomes més evidents que provoquen els terratrèmols de petita escala, que són els que -per sort- ens afecten més sovint.

Els de més *baixa intensitat* (escala I) només poden ser detectats amb instruments. Els *febles* (escala II) són percebuts només per gent molt sensible. Els de nivell *lleu* (escala III) fan balancejar els objectes penjants i se sent una vibració com si passàs un camió. Els automòbils parats poden moure's. Segons l'escala de Mercalli un terratrèmol d'escala IV és considera *moderat*. És perceptible a l'interior de les cases. Desperta algunes persones dormides. Se té la sensació com si un camió gros

xocàs contra l'edifici. Tremolen els vidres i els plats.

L'escala V defineix els *una mica forts*, que són percebuts per més gent; molts es desperten. Cauen trossos d'enguixat. Es trenquen vidres i vaixel·la i s'aturen els pèndols dels rellotges. Per últim, un sísmic *fort*, d'escala VI, ja és perceptible per tothom; molta gent s'esglaia. S'esfondren algunes xemeneies i es mouen els mobles. Creim que fins aquí és el màxim -i encara- que podem arribar per aquestes latituds. Però mai s'ha de descartar res. Per si de cas convé saber que després hi ha els quantitius de *molt fort* -molta gent surt a fora- *destruc-tiu* -alarma general, es deterioren alguns edificis- *ruinós* -amb bastant de pànic- *desastrós* -només s'aguanten els edificis més forts- *molt desastrós* i *catastròfic* -destrucció total-.

L'Agrupació Cultural

Les entitats locals Porrerrenques (I)

Bernat Bauçà

FITXA TÈCNICA
 DATA FUNDACIÓ: 1971
 PRIMER PRESIDENT:
 JOAN VERGER
 LOCAL SOCIAL: ALMOINA, 67-1
 SECCIONS:
 EXCURSIONISME
 REVISTA LLUM D'OLI
 ESCACS
 PINTURA
 PORRERES RÀDIO

ACTUAL PRESIDENTA:
 JOANA MORA I CERDA
 NUMERO DE SOCIS/ES: 174
 QUOTA A 1996: 3400
 PRESSUPORDINARI 96: 540.000
 ENTREVISTA A: ESTEVE RIBES
 - PRIMER TRESORER

L'Agrupació Cultural ha estat durant aquest vint-i-cinc anys de la seva història, una entitat que ha dinamitzat la cultura del poble de Porreres, sempre de manera progressista i defensant en tot moment la llengua catalana.

De cap manera no es poden comparar els inicis de l'entitat amb la situació actual. Començar l'any 1971 (quan a l'Estat espanyol, encara hi havia una dictadura), amb una tasca cultural, progressista i fent classes de català, (recordem que encara no estava reconegut oficialment) té molt de mèrit i, sens dubte, els seus fundadors varen donar unes passes molt importants, i varen saber imposar un bon ritme, però sense realitzar cap esqueix, cosa que en aquells moments hagués estat molt fàcil.

L'entitat ha passat, durant aquest anys, per diferents etapes que han marcat en gran mesura la política cultural del poble de Porreres. Cada una de les juntes directives i cada un dels seus presidents li han donat un caire molt diferent, però jo diria molt positiu. Les classes de català dels primers anys, o les obres de teatre amb un cinema de can Boterí ple de gom a gom, són males d'oblidar per molta gent. Les grans gimcames per les festes de Sant Roc, o els viatges gastronòmics i culturals són més recents, però, perduraran durant molts d'anys dins les memòries dels seus participants.

Sens dubte, les conferències han estat sempre fonts d'alimentació cultural per a la gent del poble, molts són els professors de la nostra universitat, o també escriptors, periodistes, pintors, investigadors, etc. que han posat el seus sabers a l'abast dels porrerencs, seria impossible poder anomenar-los tots, però seria molt interessant poder tenir guardades totes aquestes conferències, que ara s'anomenen lliçons.

També hem d'assenyalar que durant molts d'anys la Festa Pagesa o la Setmana Cultural de Sa Fira també varen marcar una època dins l'entitat i el poble que no cal oblidar. El meu objectiu no és resumir tota aquesta feina, sinó destacar la importància de la tasca d'una entitat com l'Agrupació Cultural, que si no hagués existit, sens

dubte, s'hauria hagut de crear.

Va ser tot un plaer poder compartir taula amb Esteve Ribes i Biel Majoral -bon amic de Joan Verger, primer president de l'entitat- per recordar com va ser el naixement de l'Agrupació i els seus inicis. Per cert, en Ferran Ribes no va voler perdre's tan agradable esdeveniment gastronòmic i cultural.

Esteve Ribes (ER) conta amb molt d'estusiasme les primeres passes que es varen fer per començar la tasca: visites a centres culturals de Pollença, Felanitx.....

Biel Majoral (BM) opina que el president Joan Verger era un home molt coherent d'idees i que havia rebut, tant per part de la família com dels amis, unes fortes arrels de nacionalisme, estimació cap a la cultura i la nostra llengua.

(ER) Sens dubte, al poble hi havia molta gent amb la il·lusió i les ganes que a Porreres hi hagués una entitat de tipus cultural i estaven disposats a no regatejar esforços.

Bernat Bauçà (BB): però, als inicis segurament hi devia haver problemes amb el règim.

(ER) De vegades, no era tan fàcil com pot semblar ara, record quan varen venir Andreu Ferret i Antoni Tarabini, la Guàrdia Civil no ens volia deixar fer la conferència, perquè la consideraven política, il·legal

i clandestina.

(BM) Jo crec que quan fèiem les classes de català, ens devien vigilar de valent, i també tot s'ha de dir, moltes de vegades aquestes classes es convertien en autèntics debats polítics de la situació en què es vivia en aquells moments.

(ER) Jo pens que la il·lusió i les ganes que hi havia en aquells moments per poder fundar una entitat com l'Agrupació, és molt mal de fer que es puguin repetir, la prova és que s'hi va apuntat moltíssima de gent de diferents àmbits. L'Agrupació, en aquells moments, va servir per juntar moltes il·lusions de gent de diferents àmbits.

(BM) Jo tenc un gran record de les classes que feia a l'Agrupació, hem de tenir present de quins anys parlam; a més, he de dir que va ser com una experiència inicial, perquè llavors començà a molts de pobles un cicle de mallorquí.

(BB) És estrany que l'Agrupació no es fundàs com una sucursal de l'Obra Cultural Balear, fet que solia ser bastant habitual en aquells anys.

(BM) Joan Verger, en aquells moments, estava molt vinculat a l'Obra Cultural, però no era partidari de fer locals als pobles.

(ER) Jo també crec que la idea

fonamental era fer una cosa diferent, una entitat nova, sense compromisos ni vincles amb ningú, fins i tot, record que el rector Pere Torres ens va oferir la Semilla com a font d'informació, però ho vàrem refusar precisament per conservar aquesta independència.

(BB) Quina diferència hi ha entre l'entitat que vàreu fundar i l'Agrupació d'ara?

(ER) Bé, jo pens que no es pot comparar, sobretot per la diferència social, cultural i democràtica d'aquests moments, hem de pensar que ara és habitual que tot el que es fa culturalment sigui en català, en aquells moments, era pràcticament impossible, la nostra llengua no estava legalitzada. L'Agrupació ha passat diverses etapes, totes elles importants, i a la mateixa vegada diferents, activitats que pareixien imprescindibles (teatre, festa pagesa...) han passat ja a la història i han sortit d'altres activitats de diferents estils i això no crec que es pugui anomenar un fet negatiu.

(BB) Creus que l'Agrupació Cultural té un pes específic dins la vida social i cultural del poble?

(ER) Sense cap dubte ni una, l'Agrupació va néixer així, i crec que en cap moment ha deixat de tenir-lo.

Reconeixement internacional pels vins de Jaume Mesquida a Bacus 96

Fa poc els vins d'en Mesquida ja van obtenir un primer premi amb el seu *Blanc de llàgrima* a una cata organitzada per la PIMEN, però l'èxit assolit a BACUS 96, va més enllà de les nostres fronteres. És aquesta una mostra internacional promoguda per l'Oficina Internacional del Vi (OIV) i amb un caràcter itinerant, organitzada enguany per la Unió Espanyola de Catadores, dia 26 de febrer a l'hotel Palace de Madrid. Van participar 980 vins de 26 països. Jaume Mesquida participà a quatre mostres diferents, aconseguint tres medalles d'or (amb el cava, el Cabernet del 93 i el vi Cinquentenari del 92 -també un cabernet-) i una de plata (amb el Chardonnay del 95). Per donar una idea de l'abast dels premis, cal dir que Mesquida va obtenir tres medalles d'or que s'han de comparar amb les que van sumar la totalitat dels nombrosos vins espanyols presents a BACUS: 41 medalles d'or. Enhorabona per l'èxit dels vins porrerencs.

Apol·lònia Veny Mora, "Rubina"

Antoni "Pubil"

Apol·lònia Veny Mora, més coneguda en el poble que l'ha vist néixer i créixer per n'Apol·lònia *Rubina*, nasqué a Porreres el 15 de maig de l'any 1907 i des d'aleshores ha viscut sempre en el poble, en companya de les seves germanes. Ella és la quarta de sis germanes i només una es casà, na Montserrat, la qual va tenir quatre filles i un fill. Actualment la nostra glosadora viu amb la seva germana Margalida.

Les germanes fadrines, que vivien juntes, treballaren durant tota la seva vida a una empresa destinada a la fabricació de calçat, però feien la feina a casa seva (contractes a domicili). N'Apol·lònia es va jubilar als 62 anys. De petita anà al col·legi de les monges de la Caritat fins als 12 anys i després assistí alguns cursos a unes classes que es feien els diumenges entre la una i les dues del migdia, impartides per les mateixes monges i que s'anomenava Escola Dominical.

A l'edat de 20 anys donà classes nocturnes d'alfabetització durant més d'un any al mateix col·legi on havia estudiat. Durant bastant de temps va tenir un contacte amb l'escola, cosa poc freqüent en aquella època, i a més com a bona aficionada a la lectura ha llegit, entre altres obres, les **Rondalles Mallorquines**, la qual cosa l'ha apropada al llenguatge col·loquial escrit de Mallorca, fonamental per a un glosador de l'Illa. Com tanta altra gent en el nostre passat més recent, ella també va aprendre a escriure en llengua catalana a partir de la lectura de les **Rondalles**

Mallorquines.

N'Apol·lònia escriu els seus glosats per commemorar un dia especial, el memoritza i després el recita a la festa, o bé el llegeix. Alguns dels seus

glosats han estat editats a diferents publicacions.

El diari **Ultima Hora**, en el suplement **Sa Veu des Seny**, ha publicat en dues ocasions dos dels seus glosats. **La Semilla**, full parroquial de Porreres, publicà l'any 1988 un glosat en motiu de la inauguració de l'exposició artesanal de la Tercera Edat durant les festes de Sant Roc.

El programa de les **Jornades Sòci-culturals-recreatives** de la Tercera Edat de la Comarca de Migjorn publicà també a l'any 1988 el glosat que es reproduïx a continuació:

"Què és el món?" - li preguntava un nin an es seu padrí que seia damunt un marge a sa vora d'un camí.

Es vell queda pensatiu,

no sp com li ha de dir,
el fa seure a devora ell
i llavors comença així:

"El món és un gran teatre
on tota sa humanitat
representarà un paper:
es que li ha estat senyalat.

A uns els toca fer de rics,
grans senyors o autoritats;
altres han de fer de pobres,
gitanos, obres, criats.

Un vesteix de general,
s'altre només de soldat;
brillen uns com grans atletes,
s'altre, quasi arraconat.

Cualquen uns amb un bon cotxe,
i seuen a un ric sofà;
s'altre en cadira de rodes
lo que li toca és plorar.

i quan se baixa es teló,
comèdia i vida ha acabat:
cada un dóna es seu compte,
si bé o mal ha obrat.

Dins aquesta gran comèdia
hi ha crisi d'un paper:
de nin innocent i dòcil
ara ja ningú en vol fer.

Com si de dins un jardí
ses flors haguessin llevades
en el món ja no hi ha nins,
si innocències trepitjades.

Encara són jovenets
i ja volen comandar;
ara davant es seus fills
es pares han de callar.

I quan són un poc majors
reclamen sa llibertat,
volen fer sa seva vida
sense cap autoritat.

Reflexions i consells
no en volen; són per de més,
lo que interessa des pares
solament són els doblers.

Es pares acobardats,
perquè no volen lluitar
tremolen i passen pena:
veuen es perills que hi ha.

Per desgràcia n'hi ha molts
que duen es camí errat,
és trist veure presons plenes
de joves que han fracassat.

El món augmenta en cultura,
en esports i moltes ciències,
però s'espenyen famílies,
pertot surten residències.

Diuen que s'hi està molt bé;
es que no hi va du més sort:
són tristes sales d'espera
que passi "es tren de la mort".

Aquí es vell va callar;
es nin se'l queda mirant,
i veu caure unes llàgrimes
que des seus ulls van brotant.

Se li acosta i l'abraça,
amb afecte el fa aixecar,
i en silenci, poc a poc,
comencen a caminar.

Oh, quin encant te encara
aquest poder contemplar:
un vellet tot tremolós
i un nin que es donen sa mà.

També la ràdio local, **RÀDIO
PORRERES**, va donar a conèixer el
seu glosat **SA MONEDA**
escrit amb motiu de la polèmica sor-
gida pel tamany de les noves mone-
des que es posaren en circulació.

Sa moneda

Jo me sent molt patriota
i Espanya vull estimar,
però no m'agrada sa moneda
que el govern fa circular.

No sé si faltava pasta
o estaven en apuros
però han fet molt petites
ses pessetes i es duros.

Hi ha un grapat de monedes
molt males de desxifrar
i lo que és per sa gent vella
no fan més que embullar.

És tan petita sa pesseta
que de dins els dits mos salta
i la perden per ses rues
des forros de sa butxaca.

Tots li posam mala cara
i la miram amb mal ull,
i qua la donen per canvi
molts ja diuen, no la vull.

És que fa vergonya i misèria
es veure aquestes pessetes
tan de bò poguéssim tots,
an es govern i ses pessetes,
enviar-lo a fer punyetes.

Molts dels seus glosats, però, no
han estat difosos per cap mitjà de
comunicació, com tampoc no ho
havia estat el glosat **Sa Carretera**,
publicat en el número anterior d'a-
questa publicació.

Per això voldria acabar aquestes
breus notes biogràfiques i de l'obra
de la glosadora Apol'ònia Veny
Mora reproduint un glosat que
escribí per deixar constància de la
seva impressió d'una de les darre-
res vegades que va poder partici-
par de la fira de Porreres.

Sa fira

Enguany sa fira a Porreres
ha estat un aconeteixament
pes gran augment de firés
i també de molta gent.

He sentit molts de comentaris
i tot deien lo mateix,
que no podien passar,
de sa fira, per alguns carrers.

Una gran algarabia
de gent que anava i venia
música, renou, propaganda,
que és lo classic de sa fira.

Dins aquesta algarabia
se trobaven ets amics,
emocions i alegria,
fa temps que no s'havien vists.

Porrerencs que viven fora
s'arrel des poble els estira,
venen a Monti-Sion,
i ara es dia de sa fira.

Uns cercaven olives,
d'altres miraven es paners,
molts compraven greixoneres,
paraigües, calces i jerseis.

Uns que cercaven es moixos
i no els podien trobar
molt bé escoltaven per tot
i no se sentien miular.

Una nota de cultura
tampoc no podia faltar
dues exposicions
molt dignes de visitar.

Ses autoritats se passegen
i saluden amb simpatia,
es poble es correspon
amb molta de cortesia.

Se sent olor d'hamburgueses
i a molts fa recordar,
que ja ha passat el temps
i es hora d'anar a dinar.

Els vins Canaris

Joan Oliva

Avui són moltes ses cases
que tenen convidats,
són famílies escampades
que sa fira ha replegat.

“Qui barata es cap se grata”
es batle no el s’ha gratat,
posar sa fira en diumenge
ha estat del tot encertat.

Des dimarts an es diumenge
canvi de fira a Porreres,
essent el batle des poble
el senyor Pep Roig Salleres.

És de caràcter simpàtic,
generós i animat
molt popular dins es poble
és en Pep de So n’Amat.

Avui farem una ullada als vins de les altres illes, les germanes i llunyanes Canàries. La vinya ocupa en aquestes illes una superfície de 14.551 ha, distribuïdes de manera irregular a les dues províncies i a cada una de les illes. Les plantacions més importants es troben a Tenerife amb 8.179 ha i a Lanzarote amb 3.861 ha, és pràcticament desconeguda a Fuerteventura. Es tracta d’un monocultiu minifundista perquè a la província de Tenerife les 10.690 ha estan ocupades per 78.041 parcel·les, mentre a Las Palmas 3.861 ha estan repartides entre 7.320 miniparcel·les.

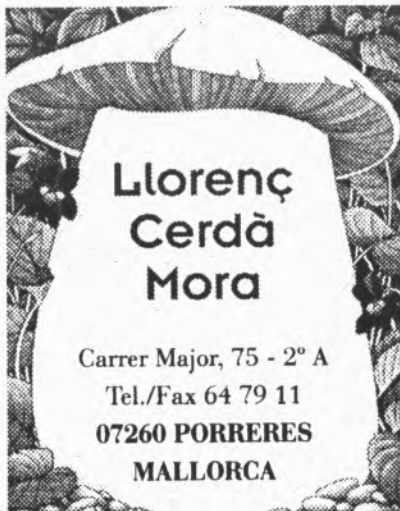
Hi ha una gran quantitat de petites bodegues (més de 1.200 només a Tenerife), l’única que arriba al milió de litres embotella i comercialitza vi peninsular. Per fer-se’n una idea, a la petita illa de Hierro hi ha 300 bodegues i només cinc tenen capacitat per més de 10.000 litres, sense arribar als 50.000 l. La bodega major es troba a Lanzarote, on també hi trobam el municipi amb més extensió de vinya de tot l’arxipèlag, Yaiza amb 827 ha.

A la província de Tenerife hi ha 14 varietats diferents i 16 a Las Palmas, i d’aquest total de 30 varietats només 6 es repeteixen en ambdues. Moltes són d’origen peninsular (garnatxa, negre de toro, Juan Garcia, etc.); estan considerades com autòctones les varietats Diego (blanca) i negramoll (negra), i com a curiositat cal esmentar la varietat Fogoneu (igual que la nostra mallorquina), només a Las Palmas. La famosa malvasia ocupa el 5% del total cultivat, però és la majoritària

a La Palma i Lanzarote, on ocupa més del 50% del total.

Atesa la gran varietat de ceps i les profundes diferències climàtiques, els vins canaris, d’elaboració gairebé semiartesanal, són de qualitat irregular. Els millors són els negres de Tacoronte-Acentejo, a Tenerife, elaborats amb les varietats listán i negramoll. Els rosats més apreciats són els del Valle de la Oratava i Icod de los vinos, també a Tenerife, i els de Hierro i Lanzarote. Els blancs de malvasia s’elaboren únicament a Lanzarote i la Palma, però hi ha altres blancs, sobretot de les varietats diego i listán blanca, a el Hierro i Tenerife. Darrerament, hi ha un intent de recobrar els vins generosos d’altres temps a base de malvasia i graduació per sobre els 20°.

Es podria dir que els vins canaris són els grans desconeguts dels vins espanyols, al menys entre els mallorquins, però una comparança amb les nostres illes ens demostra que el camí emprès pels viticultors canaris no té retorn: quatre denominacions d’Origen (Tacoronte-Acentejo, Ycode-Daute-Isora, a l’illa de Tenerife; D.O. Lanzarote i D.O. La Palma, a les respectives illes) i una denominació específica (Valle de la Oratava, també a Tenerife) donen ben a les clares idea de l’esforç dels viticultors canaris per millorar la qualitat i el coneixement dels seus vins.

El nacionalisme Espanyol està trist

Bernat Bauçà

No hi ha dubte, de tots els nacionalismes existents, el més ràdical, insensat, manipulador i perillós és l'espanyol. I ara, mira per on, està trist i compulsat; les eleccions del passat dia 3 de maig no varen anar com ells esperaven, no va bastar la feïnada que varen fer Antonio Herrero, Jimenes Losantos, Pedro J. Ramírez, Jose María Carrascal, o tants d'altres per fer guanyar les eleccions als seus partit PP

Tenc la gran sort de no ser lector de El Dia del Mundo (secció de Madrid), Diario 16, ni que sense voler em pugui tocar les meves mans un diari que infecta bastant que és diu ABC, o que sense voler la meua ràdio connecti la COPE (ja tenen raó els bisbes catalans que troben que a Madrid haurien de posar ordre). Però sí tenc l'oportuni-

tat de llegir de tant en tant el diari AVUI que i a la darrera plana, fa un bon resum de la tristesa i ràbia espanyoles, en el qual es pot veure que a més de trists estan rabiosos; i és que ara han caigut en mans dels seus màxims enemics: els catalans i els bascs.

I clar, llavors és quan en sentim a dir de grosses: que al Sr. Aznar, en privat, li agrada xerrar en català, JA, JA, JA, JA, que sempre havien pensat en una Espanya plural, que hi ha d'haver oportunitats per a tots, que hi havia hagut molts de mals entesos....i jo em deman: per part de qui?.

Però el més trist és que tot això encara no acaba aquí, i és que els nacionalismes espanyols d'aquí també estan nerviosos, si aquests que nomen Ripoll i xerren sempre en castellà o aquests que nomen

Canyelles i estan envoltats d'escàndols (túnel de Sóller, Bon Sosec, Borkerval, Cas Calvià, Sefobasa.....), i ara no volen que ningú controli el seu propi partit, ni els seus mateixos, i és que el president Soler ha fet una parell de pegats molt grossos, sempre pensar d'aquí estava envoltat: -Ha llevat bastants dels càrrecs de confiança que cobraven grans sous, i no apareixien per la seva feina. - Ha posat les coses clares en defensa de la nostra llengua, (ja era hora que qualcú ho fes). - I ha donat confiança a les persones que no estaven envoltades de corrupció. Tot això pareix que als nacionalistes espanyols de les nostres illes no els ha agradat i s'han posat nerviosos davant un president inquer, que com a mínim vol demostrar honradesa i feina pel seu país, que aquesta vegada sí pareix que és el nostre.

Des de l'institut de Felanitx

Camada Reial¹

Fa unes setmanes, just abans de les vacances de Pasqua, va sortir a llum des del nostre centre una revista, la segona d'aquest curs, que duu per títol "taller de premsa", la llengua de la qual, exceptuant-ne alguns articles, és l'espanyola. Se'n posaren a la venda 750 exemplars i segurament es vengueren quasi tots. Naturalment a través dels components del centre n'arribaren molts a l'exterior, a Felanitx i a la resta de pobles relacionants amb l'institut, als pares, familiars, amics.....Com a conseqüència han circulat comentaris que ens han arribat i que reflecteixen la sorpresa que la publicació d'un centre de Felanitx no sigui en

català. La sorpresa també l'ha manifestada part del professorat que és nou al centre, referint-se al fet que deu esser un dels pocs o potser l'únic institut de Mallorca que publica una revista en una llengua que no és la pròpia.

La publicació no és "la revista del centre". Desgraciadament i per motius externs a la voluntat de molts, en va desaparèixer una fa uns anys i no s'ha tornat a recuperar.

L'esmentada revista en espanyol surt del treball trimestral de 4t d'ESO, a una assignatura optativa, que significa que la cursen els alumnes i les alumnes que l'elegeixen, que pertany al departament de llen-

gua espanyola i que es titula "taller de premsa".

No tots els que la reben, directament o indirectament, coneixen aquestes circumstàncies que han provocat la confusió i la sorpresa comprensibles.

El fet, però, ens duu a reflexionar sobre la manca i necessitat d'una vertadera publicació periòdica i fixa del centre que representi realment tota la comunitat escolar i lògicament en català.

¹Grup de professors/es de l'Institut de Felanitx.

No li queda res més que convertir Porreres en el Femer de Mallorca

Catalina Oliver i Riera

El alcalde de Porreres estudia ofrecer la cantera de Son Monagrí para las cenizas de Son Reus

Josep Roig planteja la possibilitat de acoger los residuos si los vertidos no son tóxicos y pediría una compensación económica de 350 millones

Després d'aquest titular que va publicar el diari *Ultima Hora* el dia 25 de març de 1996, voldria fer la següent reflexió, encara que ja sé les respostes posteriors del Sr. Roig o les que pugui afegir després d'haver llegit aquestes línies. La meua resposta és que no som tan ingènua per creure tot el que publiquen els diaris, però amb aquest assumpte no trobo convenient que es pugui jugar i "amollar moneies" mig en broma, mig seriosament, ja que l'empresa **TIRME**, el **CIM** i el **GB**, que estan d'acord amb la incineració i els abocadors de cendres, podrien aprofitar aquesta oportunitat per dur-les a **Son Mora Negrí**.

Crec que el Sr. Roig, representant del PP al nostre municipi, està d'acord que les deixalles segueixin aquest procés, sinó no estaria dins el partit que manà fer la incineradora de

Son Reus. No faig comptes quedar-me mans plegades i veure que el nostre poble que no compte amb un PAC, és difícil que es construeixi un institut d'ESO, se n'han duit la Guàrdia Civil ...

I ara que ens lamentam per no haver lluitat quan era hora, veient que el consistori ha gastat molts de doblers en coses inútils: semàfors intermitents, la pica de la plaça, sopars fastuosos... I ara què? no

l'importa fer bromes per convertir-nos en el **FEMER de MALLORCA**. No sols deixam passar les coses que tothom vol a casa seva, sinó que ofereix el poble de Porreres per omplir-lo del que ningú vol. Després d'haver llegit varis informes sobre la toxicitat d'aquestes cendres, a continuació voldria donar a conèixer quina és l'opinió de gent esperta en l'assumpte:

"228 METGES MALLORQUINS SIGNEN UN MANIFEST CONTRA LA INCINERACIÓ DE RESIDUS SÒLIDS URBANS.

...Els contaminants atmosfèrics resultants de la incineració causen malalties respiratòries, al·lèrgiques i disfuncions en el sistema immunològic. L'increment a l'exposició a les dioxines, que genera irremediablement la incineració, pot augmentar les possibilitats de patir càncer. El caràcter bioacumulatiu d'aquestes substàncies provoca que puguin acumular-se en el cos i transmetre's, mitjançant la llet, als fills." (1)

"Els fems cremats (especialment els plàstics) produeixen gran quantitat de gasos contaminants com les dioxines i els furans, que quan les respirem ens poden causar problemes a les vies respiratòries i fins i tot tumors cancerígens. Un altre problema de la incineració

és que tota cosa cremada produeix cendres,... Hi ha certes substàncies que no desapareixen cremant, com poden ser els metalls pesats. Si queden a les cendres, quan ploqui, aquestes seran rentades per l'aigua, que sen va cap als pous i que noltros bevem. Els metalls pesats s'acumulen al nostre cos, i a partir d'una determinada concentració són cancerígens." (2).

"L'alternativa actual, incineració, té dos grans inconvenients: primer, la generació de gran quantitat de toxines durant el procés de la incineració i, segon, la contaminació de la capa freàtica com a conseqüència de l'abocament de cendres. Tot i que es diu que aquestes estarien compactades amb ciment, a llarg termini hi hauria contaminació. I, a més, al primer abocador n'hi seguiria un altre, i un altre i un altre, i la cosa que arribaria a no acabar mai. És un tema molt delicat." (3).

"La incineradora i l'abocador que es volen fer són un negoci, i res més. El projecte aquest només es fa perquè pel mig hi ha molts de doblers a guanyar. D'una banda hi tenim el negoci de les empreses constructores, associades amb el nom de TIRME,... De l'altra, el negoci de transports (hi haurà l'anada i venduda a l'abocador de 6.400 camions/any de 24 tones). A més si tenim en compte les desorbitants

quantitats de ciment que s'hauran d'utilitzar per compactar les cendres i total la calç per filtrar, arribam a la conclusió que la incineradora es converteix en una nova constructura de Mallorca. Una altra cosa a tenir en compte és que amb la incineradora es preten fer un 7% de l'electricitat de Mallorca. I això suposa un altre negoci redó per a GESA: nosaltres els ciutadans, els regalam el combustible (el fems); ells el cremem i, produint energia, després ens la fan pagar. S'avalua que la tallada que tendran aquestes empreses serà de 1000 milions de pessetes anuals durant 25 anys. ...

...la incineració és un negoci que va en contra de la salut de tots els mallorquins. És un atemptat contra la salut. ...

...en un any, una planta incineradora moderna tira a l'atmosfera, una vegada s'ha filtrat el fum: 5.000 Kg de plom, 17.000 Kg de mercuri, 230 Kg de cadmi, i 853.000 Kg de sofre, entre altres. Totes aquestes substàncies són perillosíssimes per la salut humana, fins i tot en concentracions molt baixes. Diuen els que han estudiat la qüestió que les plantes incineradores són les principals productores de di-

xines. I les dioxines són les substàncies més perilloses que existeixen, havent-hi una relació directa entre les dioxines i l'aparició del CÀNCER... Ara bé, no sols fa feredat la contaminació atmosfèrica que es produirà amb la incineradora, sinó que també hi haurà contaminació de les aigües subterrànies. M'explicaré: una vegada cremat el fems a Son Reus, totes les cendres, escòries i residus resultants de la depuració es mesclaran per fer una massa compacta en la següent proporció: 960 Kg de cendres, 430 Kg de ciment i 1200 litres d'aigua. I és precisament això, que anirà a parar a l'abocador. La composició de **LES CENDRES ÉS ALTEMENT TÒXICA I PERILLOSA** i res no garanteix que a l'abocador no hi hagi filtracions... L'OMS (Organització Mundial de Salut) diu que a Europa, **una de cada tres persones tindrà càncer a l'any 2000, i els oncòlegs asseguren que el 80% dels càncers són causats per l'aigua, l'aire i el menjar.**" (4)

Amb aquesta informació voldria avisar a tots els porrerecs i totes les porrerenques que ja és ben hora de lluitar perquè no es posi la

incineradora en marxa i no s'aboquin les cendres tòxiques a qualsevol cantera de Mallorca, hi ha altres sistemes més sans per regenerar-les.

I a vostè Sr. Roig em vull acomiadar dient que **la salut no és una mercaderia que és pot comprar i vendre**. No hi ha doblers en el món que puguin evitar tenir un càncer, però sí hi ha postures, la majoria polítiques, que poden ajudar a viure en un món més saludable.

Tota la informació aportada s'ha trobada a la revista de Vilafranca de Bonany *El Molí Nou*.

(1) El G.O.P. nº 80. Novembre de 1993. Tom -4art-

(2) MARTÍ I LLODRÀ, Francesca. (Llicenciada en Biològiques. Premi Ciutat de Palma d'investigació, Membre de la Coordinadora de Son Nuviat) nº 86. Juny de 1994. Tom -5è-

(3) RIERA I SOLER, Margalida (Doctora en Biologia) nº 88. Setembre de 1994. Tom -5è-

(4) BAUÇÀ, Andreu (Conclusions sobre l'entrevista al Metge Carles Amengual i Vicenç) nº 94. Març de 1995. Tom -5è-

Esment amb les opinions sobre la Història

Maria Barceló i Crespi

En bon mallorquí hi ha una dita popular que més o menys diu així: cadascú en es seu art.

Al darrer número de la revista LLUM D'OLI, el 52, es va publicar un breu article que no puc deixar de rebatre, com a professional de la Història que som. Em referesc a les opinions sobre una murada prehistòrica. Sens dubte és important donar a conèixer els jaciments arqueològics perquè formen part del nostre patrimoni cultural però no fer-ne especulacions sense to ni so.

Ja està bé de sofrir intrusisme professional !. Qualsevol sense la més mínima formació al respecte, pontifica sobre Història, Arqueologia, Art, Lingüística... al cap i a la fi sobre disciplines que hom anomena humanístiques. Mentre que els "humanistes" som certament respectuosos amb les matèries que desconeixen. Mai he opinat sobre Astronomia, Bioquímica o Física, per exemple. Simplement, perquè no en sé. Però sociòlegs, pretesos periodistes i altres simples curiosos o aficionats deixen caure les seves opinions sense cap fonament científic. Però com que queden escrites, van a missa.

Si no s'ha excavat en el cas dels arqueòlegs o no s'han regirat papers i més papers d'arxiu, hemeroteca o biblioteca en el cas dels historiadors documentalistes, el millor que es pot fer és callar.

La part final de l'esmentat article no són més que elucubracions sense cap fonament, sense haver

dut a terme una recerca sistemàtica i rigorosa. Per tant, allò que no es pot demostrar ni contrastar, no són més que retxes dins l'aigua, paraules sobre paper mullat, tinta tudada.

Resulta que avui tothom pot emetre judicis sobre làpides, monedes, talaiots, quadres... però sense tenir la preparació adient sobre epigrafia, numismàtica, arqueologia, pintura... Ja es sap que, de tant en tant, surt algun audidacta que realment cal escoltar-lo perquè sap més que molts lletruts. Però són molt rars excepcions. És a dir, que aquells que ens hem passat anys i anys rera els llibres, amb notable esforç personal i econòmic per tenir una situació que pugui acreditar la nostra feina, ara resulta que qualsevol opina i deixa d'opinar sense haver fet aquest esforç i el pitjor és que encara n'hi haurà que els escoltaran. Ni els arqueòlegs amb molts anys d'experiència sobre l'esquena gosarien fer afirmacions tan rotundes i capdals com les expressades al final de l'article.

El prestigiós historiador Josep Fontana, en una entrevista que li feren al "Diari de Barcelona" el dimarts 27 de desembre del 1988, explicava la irritació que li produïa l'alt percentatge d'intrusisme que patim els historiadors amb unes paraules que pens val la pena reproduir:

Hem de suportat que sociòlegs, advocats, enginyers, filòsofs i gairebé tota cuca que camina, s'arrossega o vola s'autotituli historiador i produeixi llibres

destinats a la paperera i a l'oblit, passades les poques setmanes en què són adulats per una crítica que no sap de què parla. Arreu n'hi ha, de publicistes que fa una feina de vegades útil, d'altres només pintoresca, però que ningú no confon amb veritables professionals. Aquí, ben al contrari, sembla que els professionals han de demanar permís perquè els afeccionats els deixin intervenir, amb l'agreujant que alguns d'aquests indocumentats tenen responsabilitats prou elevades en la nostra política cultural -i així ens va!-.

Tota aquesta reflexió ha vingut a propòsit del referit article encara que, a dir veritat, ja fa estona tenia ganes de fer-la pública. Molt sovint a la premsa, a la ràdio, a la televisió som testimonis d'aquesta ingerència en el terreny de les humanitats. Els que són o fan de periosites - i em referesc a tots els mitjans de comunicació- haurien de tenir una mica més d'esment i no tractar segons quins temes de manera lleugera i superficial, sense la deguda informació prèvia. Que ningú es senti ferit per les meves paraules, no són cap atac personal, són un crit d'atenció en general. L'article en qüestió m'ha servit com a excusa. Com a mínim, m'he esplaiada.

Pavelló cobert : a la fi !

Pau Mora i Sitjar

Apart de les notícies purament de caire esportiu i que fan referència a l'actualitat del equip Sènior del bàsquet Porreres , sense cap mena de dubte la notícia més agradable d'enguany és que s'acosta el tant desitjat Pavelló cobert , etern somni tant de la gent del bàsquet com d'altres esportistes de la vila de Porreres.

Pel que fa a l'actual temporada , i després d'un campionat de lliga extraordinari on s'aconseguí el títol de subcampió , l'equip Sènior està passant sense pena ni glòria per uns play-offs que no fan més que allargà l'agonia que representadispuntà una competició d'aquest nivell amb uns recursos humans tant reduïts , fruit d'una autèntica mala sort degut a les lesions de bastants de jugadors. Només queda desitjar-lis tota la sort i coratge del mon perquè s'acabi la temporada amb el cap ben alt sigui quina sigui la classificació final , i que l'any qui ve les lesions els respectin molt més.

Però com apuntava anteriorment , la notícia agradable d'aquestes darreres setmanes ha estat la de la propera construcció d'un Pavelló cobert. Han passat molts d'anys des de que equips de govern d'Ajuntaments anteriors sollicitassin aquestes instal·lacions esportives per la nostra vila , però ha estat després de noves i intenses gestions realitzades per l'actual equip de govern del Partit Popular que s'ha aconseguit la concessió d'aquest projecte , que serà finançat amb un 80% per la Conselleria d'Educació i Esports del Govern Balear i la resta per l'Ajuntament de Porreres. El projecte preveu cons-

truir aquestes instal·lacions a terrenys de l'Escola Nova , entre d'altres raons per ésser aquest un lloc molt avinent per els nins i nines de la vila , que seran els que més el gaudiran , i també per l'aprofitament que puguin fer d'ell les A.P.A.

El Pavelló que ha estat concedit te unes dimensions de pista de 19 - 32 m.l. , i pot donar cabuda entre d'altres a la practica del Bàsquet , Volei , i Badminton. Després de parlar amb el Sr. Andreu Obrador , responsable d'Esports de la vila , he sabut que l'Ajuntament està preparant un altre projecte de Pavelló , amb unes dimensions de pista de 20-40 m.l. com a mínim , on a part de les activitats anteriorment citades també en tenguin cabuda d'altres com el Handbol , Futbol Sala i Tennis , a part de més espai per habilitar unes petites grades per el públic , situació que el projecte actualment concedit no contempla. La situació actual és que s'està dependent de lliurar aquest nou projecte , i que després només farà falta la signatura del Ministeri per posar-ho tot en marxa.

Bernat Mas , un Porrerenc amb la selecció aleví de Mallorca .

El passat dia 5 d'abril , el porrenc **Bernat Mas i Barceló** va debutar amb la selecció aleví de Mallorca , tal esdeveniment va tenir lloc en el **VIII TORNEIG INTERNACIONAL ALEVÍ** que cada any organitza la Federació Balear de Futbol i que patrocina el **Consell Insular de Mallorca**. Dit torneig comptava a més de la

Selecció de Mallorca , amb tres equips més : el West Ham United d'Anglaterra , el FC Barcelona i una Selecció de Menorca/Eivissa.

En el primer partit jugat a Sa Pobla , el Barça s'enfrontà amb la Selecció de Menorca i Eivissa , un partit sense gaire història ja que els illencs si bé es mostraren com un bon equip res pogueren fer davant el joc dels catalans , i perderen per 7 a 0 . Dues hores més tard i en el Nou Camp d'Inca (un camp imponentable) , debutava la nostra Selecció i amb ella ho feia en Bernat Mas , un debut exitós ja que si bé només va jugar vint minuts , va demostrar que amb la pilota als peus sap fer meravelles i d'ell va venir la passada del segon gol , un gol que servia per avançar-se en el marcador i així encarrilar el camí de cap a la gran final , després d'una bona segona part i demostrant que encara que siguin petits saben jugar com el qui més , guanyaren als anglesos , un equip l'anglès , que a pesar de la seva alçada i força res pogué fer per contrastar la superioritat tècnica dels mallorquins , el resultat final va ésser de 3

a 1 favorable al nostre combinat i així es complien les il·lusions de'n Bernat i els seus companys , unes il·lusions que no eren ni més ni manco que de jugar contra el Barça. El se'n demà i a Magalluf , (en un camp preciós) es va disputar la final de consolació , un partit molt disputat i que va acabar amb el resultat favorable els

Menorquins/Eivissencs per dos gols a un , i a continuació la gran final , un partit que era tota una incògnita ja que a pesar del bon joc demostrat el dia abans estava per veure si els mallorquins serien capaços de derrotar o al manco no sortir golejats per el tot poderos FC Barcelona , però

mirau per on , es va produir la sorpresa; el partit va esser un constant atac dels catalans , però la sort els hi donà l'esquena i en un contratac i després d'una greu errada del porter del Barça va arribar l'únic gol del partit , els barcelonistes ho intentaren de totes les maneres però unes vegades els pals i altres les aturades del porter mallorquí (va aturar un penal) feren que el marcador ja no es mogué i que la selecció de Mallorca fos la campiona d'aquest prestigiós torneig. En Bernat, com

ja havia fet el dia abans, va jugar vint minuts i com tots els seus companys es va haver de multiplicar en defensa per a mantenir l'avantatge sense poder demostrar així les seves qualitats com a passador , res ja no importava , s'havien complit els seus desitjos. L'alegria va esser immensa , els jugadors abraçats , qualcun que plorava , tot plegat molt emocionant i en Bernat va tornar a Porreres més content que un nin el dia dels reis, els seus somnis s'havien fet reals , en Bernat s'havia convertit en un dels millors jugadors de la categoria aleví de Mallorca , havia passat uns dies inoblidables , havia fet molts bons amics i havia guanyat en el Barça , més no ès podia demanar. Actualment en Bernat juga amb l'equip del Campos , lider del grup F , un equip que ha marcat un centenar de gols dels quals ell n'ha fet quasi la meitat i n'ha donats a fer als seus companys un caramull , ara les seves expectatives són de proclamar-se campions de Mallorca. Des d'aquestes pàgines li volem fer arribar la nostra felicitació i enhorabona pels èxits aconseguits i al mateix temps animar-lo a que continui en el difícil món del futbol , qualitats i condicions no n'hi falten. ENDAVANT BERNAT !!!

Ciclisme

Joan Llaneres, doble medallista d'or.

El passat dia 7 d'abril el porrenc Joan Llaneres va assolir dues medalles d'or a la copa del món en pista celebrat a la localitat de Cali (Colòmbia) en dues modalitats diferents.

La primera medalla l'aconseguí en la competició per punts de la primera prova puntuable de la copa del món en pista. La prova tenia un recorregut de 30 quilòmetres, per un total de 130 voltes al velòdrom *Alcides Nieto Patiño*.

La segona la logrà a la prova de persecució per equips a la mateixa cursa.

I A MÉS...

Josep Mascaró Pasarius, medalla d'or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 1996

A proposta del president del Govern Balear, l'executiu aprovà dia 15 de febrer passat la concessió de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma a Josep Mascaró Pasarius pels seus meri-

xements intel·lectuals, d'investigació i salvaguarda de la toponímia de les Illes Balears, i per la contribució dels seus treballs a la defensa, catalogació i concreció del llegat arqueològic de les nostres illes. Josep Mascaró Pasarius, nat a Alaior (Menorca) l'any 1923, està considerat com una de les principals autoritats en el camp de la investigació arqueològica i toponímica de les Illes Balears.

De formació autodidacta, Mascaró Pasarius ha duit a terme una important labor investigadora tant a Mallorca com a Menorca. La seva incansable recerca li ha permès descobrir gravats rupestres, dòlmens, pujols fortificats i reductes prehistòrics costaners, així com restes de noves taules.

La seva obra intel·lectual ha aportat a la cultura de les nostres illes importantíssims repertoris complets, inventaris, catàlegs i sistematitzacions taxonòmiques d'un valor cultural incalculable. De la seva obra ingent Mascaró Pasarius destaca el *Corpus de toponímia de Mallorca* i el *Mapa general de Mallorca*, obres a les quals va dedicar deu anys de la seva vida.

Són nombrosos els premis que Mascaró Pasarius ha guanyat al llarg de la seva vida. En destacam el Jaume I d'investigació de l'Institut d'Estudis Catalans, aconseguit en dues ocasions en 1957 i 1983; el Ciutat de Palma (1962); el Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia (1964); el Joan Ramis i Ramis de l'Ateneu de Maó (1968); el d'Arqueologia Balear Luis R. Amorós (1972) i el Sanchis Guarner (1989). Mascaró Pasarius és actualment membre de la Real Academia de la Historia i de las Bellas Artes de San Fernando amb seu a Madrid, de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià de Palma i també de l'Institut Menorquí d'Estudis.

En el moment de tancar l'edició d'aquest número de Llum d'Oli, hem rebut la notícia de la mort de Mascaró Pasarius. Ens farem ressò més ampliament en el pròxim número. Descansi en pau.

Celebració del dia de les Illes Balears Illa de Menorca, dies 9 i 10 de Març

Jaume Taberner i Magí Ferriol

Els passats dies 9 i 10 de març es van celebrar a l'Illa de Menorca els actes commemoratius del dia de les Illes Balears. Aquests actes es varen compartir entre Maó i Ciutadella de Menorca. Hi eren presents el president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, Cristòfol Soler, la presidenta del Consell Insular de Mallorca, el president del Consell Insular de Menorca i el vicepresident del Consell Insular de Eivissa i Formentera, juntament amb els components del Govern Balear. El dissabte dia 9, després de dinar, el President Soler va fer una conferència de premsa convocant els diferents mitjans de comunicació que allà hi érem presents. Es van tractar diversos temes d'actualitat. Així i tot, el president Soler va dir que un dels objectius d'aquesta legislatura era la transferència de més competències del Govern central a l'autonòmic i del Govern de les Illes als diferents consells insulars. Quant a l'aniversari de l'Estatut d'Autonomia, va dir que s'havia d'aconseguir una festa més popular i menys institucional, incrementant el sentiment del poble a nivell social, civil i cultural i cercant els punts en comú de les diferents Illes que conformen la Comunitat Autònoma.

El mateix dissabte hi va haver un concert a l'Església dels Socors de Ciutadella, oferit per l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears "Ciutat de Palma" dirigida per Philippe Bender, la Capella Dadívic de Ciutadella dirigida per Gabriel Barceló Martí, acompanyats al piano per Kiev Portella, interpretant música de Beethoven, Tomás L. de Victoria i de Francis Poulenc, el concert va esser excel·lent i va tenir un final apoteòsic amb l'obra de Beethoven titulada *Fantasia per a piano, cor i orquestra*.

El diumenge 10 de març hi va haver una missa solemne concelebrada a l'església de Santa Maria de Maó i presidida pel bisbe de Menorca.

Al migdia es va celebrar l'Acte Institucional i lliurament de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears al Sr. Josep Mascaró Pasarius. Aquest acte es va celebrar dins el marc del formidable Saló Gòtic de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca. Hi intervingueren l'Ill. Sr. Gabriel Allés Vázquez, batle de l'Ajuntament de Ciutadella de Menorca; l'Hble. Sr. Cristòfol Triay Humbert, president del Consell Insular de Menorca, el Molt Hble. Sr. Joan Huguet Rotger, president del Parlament de les Illes Balears, el Sr. Josep Mascaró Pasarius, i el Molt Hble. Sr. Cristòfol Soler i Cladera, president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Del parlament del President Soler cal remarcar les següents paraules: *Pensam que és recomanable instituir, com ho hem fet fins ara, la festa de l'autonomia. No debades és la fita més notable de la història política de les Balears des de molts de segles ençà. Així mateix, va remarcar el fet autonòmic i cercà els punts d'unió entre les diferents Illes.*

DRETS A LA PART DE DARRERA (D'esquerra a dreta):

Maria Julià de Banyeres, (T), Maria Fuster "Poa", (T), Bet Maria Feliu "Pedacet", Francesca "Siona" (T), Pereta Feliu "Pedacet", Francesca Melià "Boterina", -?, Lluïcia "Comarè", Apol·lònia Garau, Francesca "Carrina", Margalida Melià "Son Lluís", Anita Ferrando, Catalina Juan "Maga", Bel "Alossa" (T), Mateu Servera "Xibic", -?, Margalida Melià "Boterina", Joan Frau "Xano", -?, Maria "Molina", Maria Gornals "Renya", Maria Mora "Sa Farinera", -?, -?.

ELS QUI FAN FEINA: (acotats d'esquerra a dreta)

Mateu Mora, Xim Janer "Can Maneu", Bartomeu Barceló "Roig", Tofol Melià "Catrif", -?.